

МИЛЧО КАСЪРОВ

СТРАННИК

В

ДОЛИНАТА

на

ОРИНОКО

1984 г.

Често, изпаднал в съответното настроение, си мисля какво представлява всъщност обществото – придобивка ли е, или бремене. Защо понякога сами си създаваме ограничения, които после с толкова усилия се мъчим да спазваме, а когато не успеем, ни наказват (има нарочни хора за тази цел) с ограничение на най-святото – свободата.

Или да речем друго: имат ли право едни хора да решават къде да живеят или работят други? Що е това “жителство” и “гражданство”? Ами ако не искам да живея в тази страна и в този град?

Аз например искам да живея в долината на Ориноко! Не в Париж, не в някой благоустроен край на света, а в самотна сламена колибка край бреговете на река Ориноко! С какво ще навреди това мое желание на обществото?

Ще рече някой, че съм луд. Както рекоха на военната комисия, когато казах, че не споделям техните планове спрямо мен и не желая да държа оръжие, нямам намерение да убивам никога по чужда команда, че не обичам да нося униформа и да марширувам в крак с другите. А най-много мразя да пея в един глас с останалите и то войнствени песни. Искам да живея мирно и тихо, да не закачам никого и мен никой да не закача. Дълго ме изследваха тогава лекарите и накрая прецениха, че съм си напълно в ред (което беше самата истина).

Ще попитате тогава какви са тези налудничави идеи за колибка край Ориноко и не знам какво още... Всеки, комуто разкажа за този свой блян, ме счита за луд. Защо? Да не би да не съществува такава река? Да не би да не живеят хора там? Защо пък да не допуснем, че там край Ориноко има човек, който пък мечтае да живее в панелен блок там нейде в Европа, на Балканския полуостров, в една чудна страна, наречена България, в моя прекрасен град! Това не бе се сторило странно никому, но обратното – да. Защо? Никой не може да ми отговори убедително. Ами... много странна била тази моя идея, защото... била много странна! Страхотно обяснение, няма що!... Но незадоволително.

Откъде всъщност ми дойде идеята за долината на Ориноко, не мога да кажа. Вероятно води началото си някъде от детството, може би от някой роман на Майн Рид, не съм сигурен, но зная, че с годините тя ставаше все по-ясна и определена, докато някъде в студентските ми години се оформи като мечта, която си мъчех да превърна в реалност.

Мечтата за Ориноко има продължение: един ден при моята самотна колибка, в която няма нищо друго, освен твърдо легло, маса и стол, сковани от груби дъски, идва млада, плаха индианка, която се привързва към мен и остава да живее в колибата ми – пере ми дрехите и готви на малкото огнище най-вкусната чорба от рибата, която ловя в реката или от сладки корени, които събира от гората... А аз ѝ отвърщам с любов и закрила и двамата живеем дълго и безметежно, без да пречим никому и без никой да ни пречи, свободни и щастливи като птичките в джунглата. Свободни да живеем, свободни, ако искаме, да умрем...

Излиза все пак, че човек не може да живее съвсем сам (човек ходи сам само в тоалетната, казваше един приятел на баща ми). Явно и аз не исках да живея сам в мечтите си – исках до себе си едно вярно, любящо и непретенциозно същество, което да не копнее за нищо друго, освен за несръчната ми ласка...

* * *

Никой не би се удивил, ако кажа, че тази моя мечта остана неосъществена. Тя обаче се осъществи. Ето как.

Завърших следването си и станах лекар-рентгенолог. Защо избрах тази специалност? Дали не, за да мога един ден сам да си поставя по най-категоричен начин диагнозата, четейки на екрана едновременно и смъртната си присъда, и некролога си!

Гледах с празни гърди рентгеновата снимка, познатата разлята и прорастваща форма на карцинома и не смеех да погледна ъгълчето, където беше написано моето име.

Всякаква грешка бе изключена! За друго надеждата, че може би е станала грешка, че снимките по някакъв начин са били разменени, е последният шанс преди смъртта, но на мен този шанс не се полагаше. Тук всяка грешка бе изключена!

Странното бе, че напоследък не чувствах нищо особено в стомаха си. Само дете от известно време ми се струваше, че имам ледена буца вместо него. Знаех прекрасно, че ми остават не повече от десетина месеца живот. За операция вече бе късно. Лекарите обикновено са най-небрежни към собственото си здраве.

Какво ми оставаше? Нима щях да си отида четиридесетгодишен, без дори да видя Ориноко? Тази мисъл се загнезди кой знае защо твърде упорито в мен, макар в ума ми вече други мисли да не витаеха.

Нямах време. Трябваше да бързам, ако исках да видя мечтата си!

Че съм болен, неизлечимо болен, не казах никому, разбира се. С жена ми не живеехме добре напоследък, а сина си видях скришно, причаквайки го един ден след училище... Исках да бъда весел, но знаех, че го виждам за последен път. Освен ако... Дали наистина няма отвъден свят? Кой се е върнал оттам, за да каже?

Времето на плаването бе за мен подготовка за бъдещия ми самотен живот край Ориноко. Случих с този кораб – едно от пристанищата, които трябваше да посети, бе само на стотина километра от реката. Никой от екипажа не знаеше моята тайна, нямаше и да узнае, докато не прочете писмото, което оставих на малката масичка в каютата. То обясняваше всичко. Дано ме разберяха!...

Една нощ, когато вахтеният бе задрямал (това не бе рядкост), тихо се смъкнах по корабния трап с раничка на гърба. Времето бе топло, бих казал дори задушно, но знаех, че трябва добре да се екипирам, за да оцелея в джунглата. Освен корковата каска, на гърба си носех непромокаем анорак, а над раницата бях завързал тънко вълнено одеяло – единствената кражба от корабното имущество, което щях да заплатя с неполучената си заплата.

Вървах сам в топлата нощ и за пръв път се почувствах свободен, макар да съзнавах, че ще бъда такъв едва когато изляза извън града и тръгна нагоре по течението на реката. Вървах пеша. Не можех да взема такси – първо, че бях почти без пари и второ – можеха да ме открият след изчезването ми, разпитвайки таксиметровите шофьори.

Пътят ми минаваше покрай порутени тенекиени бордеи – не смеех да мина през централната част на града, а и не бе нужно – бях се запасил с провизии за няколко дни. Реката бе някъде на юг. Скоро излязох на тесен чакълест път, който ме изведе извън града. Непрекъснато се сблъсках с телени и дървени огради и табелки тук-там, обявяващи, че това е частната собственост на еди-кой си сеньор. Стигнах големия асфалтов път и тръгнах на юг. Знаех от картата, че ще ме отведе до реката някъде над делтата.

По едно време усетих, че някой върви зад мен. Все още бе тъмно, но не исках да използвам електрическото си фенерче – щях напразно да изтощавам батериите, а и да откриех кой или какво върви зад мене, каква полза? Нима можех да го спра? Нямах

оръжие. Знаех, че тук можех да си купя, ако поисках, но нали знаете моето отношение към оръжието и към насилието изобщо?

Вървах без почивка, докато взе да зазорява. Когато се зададеше кола или камион, скачах в крайпътните храсти и чаках да отминат. Не ме бе страх от змии или други твари, защото мокър от дъжд се не бои – и без това бях обречен. Дали не затова бях дошъл тук?

Когато съвсем се развидели и камионите станаха толкова чести, че трябваше всяка минута да скачам в храстите, реших, че е време да поспя. Избрах малка полянка под самотно дърво, недалече от шосето, убеждавайки се колко е трудно да намериш полянка в джунглата. Това не бе нито Витоша, нито Странджа – тук всяко дръвче, храстче или тревичка се мъчеше да заеме своето място под слънцето. Свободни места нямаше. Скътах се в малка падинка, обрасла със суха трева, застлах одеялото, легнах върху едната му половина, загърнах се с другата, пъгнах раницата под главата и утигнах.

По едно време зачух тихо шумолене. Надигнах глава. Не че се страхувах, но все пак исках да видя какво шумоли. Иззад храста предпазливо подаде глава дръгливо животно, подобно на нашенско куче. Гледаше ме кротко, бих казал дори любовно, но в никакъв случай – враждебно. Като се погледахме около минута, кучето (ако наистина бе куче) излезе на полянката, седна съвсем по кучешки на хвърлей от мен и продължи да ме гледа. Беше мъжко. Мършав и опърпан екземпляр от породата улична превъзходна (подобрена).

- Какво, приятелю, гладен ли си? – усмигнах му се.

Като чу думите ми, казани макар и на непознат за него език, бедното животинче стана и приближи със ситни стъпки, подвило опашка между краката си. Спря на крачка от мен и ме загледа с предан поглед, като размаха предпазливо опашка – жест на дружелюбност. Надигнах се да извадя къшейче хляб от раницата да му подхвърля, защото нямах опашка с която да изразя собственото си благоразположение към него, а то уплашено отскочи назад. Като видя хляба се облиза и приближи, размахвайки опашка като махало, но само с крайчеца ѝ – основата все още притискаше между краката си – инстинкт от дедите, предпазващ го от кастриране от някой негов събрат.

Песът глътна хляба без дори да го сдъвчи. Чак изпитах разочарование. Да беше му се насладил поне – това бе превъзходен корабен хляб, а знайно е, че на корабите правят най-хубавия хляб. Но гладът е голямо нещо! Глътна го като едното нищо и ме загледа за още, но счетох, че и това бе достатъчно да засвидетелствам доброто си отношение към него. Макар в плановете си да не бях предвидил куче. Индианка да, но не и куче...

Ужасно мършав бе този пес! Мисля, че досега не бях виждал толкова кльошаво животно. У нас домашните песове ги хранят с какви ли не вкусотиини, а ако бе улично псе (нещо твърде рядко през 1982 г.), в кофите за смет или в извънградските бунища имаше отпадъци, достатъчни да изхранят не една глутница.

Опитах се отново да заспя. По едно време отворих едното си око и видях, че песът се бе свил на кравай до мен, но не спеше, а душеше с вдигната глава. Дали не ме пазеше? Нима инстинктът на пазач е толкова силен при домашното куче?

Събудих се схванат от неудобната поза и изпотен от горещината. Бе почти пладне и слънцето жареше жестоко. Дори щурците спряха да свирят. Щом видях, че се събудих, кучето стана и предпазливо приближи, дори се опита да ме лизне по ръката. Извадех нещо за хапване – знаех, че макар да не чувствам глад, все пак трябваше да се храня – иначе нямаше да ми стигнат силите да стигна до реката.

Песът този път заслужаваше хапката си. Протегнах ръка да го погалия по късата рижо-кафява козина. Той в първия миг се присви, сякаш очакваше удар, но после се

сниши и предпазливо подложи глава под дланта ми. Погалих го по издаденото чело, а той чак примижа от удоволствие. Животно, но и то жадува за ласка. Или пък изразяваше подчинението си към мен... Странно, защо кучетата търсят любовта и ласката от животни от друг вид, а не от себеподобните си? Събират се само да продължат рода и после се разделят. Макар от хората понякога да получават повече злини, отколкото ласки, те търсят човека – именно човека – а не коня или кравата. Човека, защото той го е опитомил, той му е давал къшея хляб през хилядолетията, а понякога го погалва по главата. За един хляб и за една ласка какво ли не е готово да направи животното (а защо не и човекът)? Странното е обаче защо същото това куче по заповед на стопанина си, а понякога и без заповед, е готово да нападне друг човек, да го ухапе, дори да го разкъса! Как да си обясним това? Нима човекът бе направил кучето убиец?

Моят приятел обаче бе кротък пес без род и порода, слаб и доверчив (кучетата бързо схващат кои хора ги обичат и кои - не). Струваше ми се, че не бе твърде стар – може би бяхме връстници, ако умножим годините му по седем, както било при кучетата.

- Поспи сега ти, приятелю! – казах му тихо, но той, чул човешка реч, се зарадва, стана и заподскача около мен.

Не смятах да тръгна преди залез слънце – през деня можех да бъда забелязан лесно. Имах още много време дотогава, затова станах и се поразходих наоколо. Нямах големи възможности, защото стотина метра по-навътре джунглата ставаше непроходима. Открих дърво, отрупано с жълтеникави крушообразни плодове. Съборих няколко и ги разчупих. Бяха сочни и с приятен аромат, но не знаех дали се ядат. Поднесох едно парче към носа на кучето и то изглежда разбра молбата ми, защото близна няколко пъти, после изяде почти половината от единия. Привечер, когато не видях обезпокоителни симптоми у моя четирикрак приятел, откъснах десетина плода. Подлички сме все пак ние хората. Уж сме приятели, а първо на него дадох да опита. Ами ако се беше отровил?

Голям приятел на човека е кучето. И предан. Няма случай, когато куче е изменило на стопанина си, а обратното – колкото щеш. Не напразно, не помня в коя държава, медиците издигнали паметник на кучето. А защо човек се привързва към животните? Не е ли това компенсация за недостатъчната любов, която изпитваме към ближните си? И която получаваме от тях? Забелязал съм, че самотните и по-затворени хора се привързват към животни – може би имат право – хората са опасни. Няма по-опасен звяр от човека. В джунглата човек има по-голям шанс да оцелее, отколкото в онази човешка джунгла, наречена Ню Йорк или Рио де Жанейро... Дали не затова тръгнах за тук?

* * *

На смрачаване взех да прибирам нещата си. Пристегнах ремъците на раницата и я хвърлих на рамо. Кучето делово тръгна пред мен, усмихнато, с изплезен език, сякаш вече го бях наел на работа. Това е работник! Нито пита за надницата, нито за храната – просто тръгва с тебе и толкоз. Внезапно изпитах такава радост от присъствието му, че неусетно затананиках – нещо което не бях правил от много време – откакто почувствах онзи студ в стомаха си...

На третата нощ достигнахме реката. Усетих това по миризмата на влага и тиня, на разлагаша се и раждаща се материя, миризма на живот и на смърт. Звучите бяха много по-разнообразни и моят спътник стана неспокоен. Знаех, че реките са свърталища на зверове, но аз си пробивах път към нея – нали за това бях дошъл?

Ранното утро ме застигна край бреговете. Когато слънцето блесна в широките лениви води, не можех да повярвам, че най-сетне съм осъществил мечтата си – бях в долината на Ориноко. Всъщност не бях сигурен дали това не е някой от притоците ѝ, но и така да беше – гледката се оказа величествена.

Малка пътечка през джунглата, отъркана вероятно от животни или индианци, ме отведе до останките от малко дървено кейче. Реката не ми обърна никакво внимание – стана ми обидно - тя дори не се досещаше, че съм дошъл заради нея. Продължи да тече невъзмутимо и гордо, както е текла вероятно от хилядолетия и както ще тече още много пъти по толкова. Какво бях аз, човекът, със своите нищожни години живот пред нейното дълговечие? Дали не бях очаквал нещо повече? Навярно бе така. В мечтите си я виждах внезапно бликнала в кръвта на залеза, спряла да тече от възторг да посрещне странника от далечни земи, дошъл да умре край бреговете ѝ. Тя обаче лениво влачеше кафяво-зелените си води и не ме забелязваше.

Вместо това ме забелязаха стадо маймуни, които заподскачаха по клоните, надавайки неистови крясъци. Ех вие, неразумни наши братя! Колко добре сте сторили, че сте останали по дърветата, а не сте слезли на земята да тръгнете изправени и мислещи... Това ви е предпазило от всички коварности на прогреса, от всички терзания на съзнанието и амбиции на ума. Вие сте щастливците, а не ние! Как ви завиждам! Не съм чул за маймуна, болна от рак. Нито от диабет, нито от сърдечна недостатъчност. Поживеете си определените ви години млади и безгрижни и после тихо угаснете в прегръдката на някой клон. Ако не ви изядат приживе леопардите и пумите.

Това ми напомни, че трябва да си построя колиба, докато е още светло. Още от далечните години на младостта си десетки пъти бях преживявал този миг. Действителността се оказа много по сурова. Съгласно мечтите си трябваше да построя колибата в някоя плитчина на реката върху колове, за да нямам достъп хищници и лазещи насекоми. На дърво бе безсмислено – пумите се катереха прекрасно. Не съм и предполагал колко е трудно да се намери подходящо място в реката за направа на колиба. Дълго вървах по пътеката, виеща се покрай реката, когато зърнах през клоните моята колибка. Помислих, че е зрителизна измама, плод на изнурения ми мозък, но когато приближих, установих, че колибата наистина съществуваше! Бе досущ като онази в мечтите ми, но вместо със слама (къде ти тук слама!) бе покрита с широки палмови листа. Оплетена бе от бамбук и дървета, завързани с лико и лианови стъбла. Отвън бе замазана с кал. Покривът бе почти кръгъл, отпред имаше малка вратичка, а от другата страна – вероятно и прозорче. Стърчеше кацнала върху четири дебели кола, побити в реката на десетина метра от брега.

Задъхан от радост хвърлих раницата от гърба си и щях да нагазя в реката, когато кучето до мен тревожно излая и се загледа във водата. Тогава се сетих, че в Амазонка се въдят едни дребни рибки, наречени пирани, която само за няколко минути могат да оглозгат всеки бозайник, дръзнал да нагази във водата. Дали и тук нямаше такива? Не срещнах нищо такова в книгите, които прочетох за Ориноко, но не бе ли все едно дали ще бъде изяден от риба или от рак? Всъщност не беше: първото щеше да стане веднага, а второто – след известно време.

Какво още исках всъщност от живота? Нали бях видял реката на мечтите си, какво повече? Изглежда, че още нещо ми бе нужно, макар да не съзнавах какво бе то, защото се отказах от идеята да нагазя във водата. За миг ми мина през главата злодейската мисъл да хвърля кучето в реката и ако... Не, вече го чувствах като свой партньор и такава жестокост не можех да си позволя... Изглежда го бях заобичал.

Докато мислех как да стигна до колибката, съзрях изплетена от лиани стълба, струпана на малката площадка пред колибата. Проследих посоката ѝ и забелязах завита около дървото плитка лиани. Опънах я здраво и стълбичката запълзя бавно към мене.

Възхитих се от простото, но остроумно устройство, чрез което стълбичката се разпъва, а после се изтегля обратно пред колибката. Бял човек не би могъл да измисли подобно нещо – това можеше да бъде дело само на индианец! Дали не е в колибата или някъде наоколо?

- Ей, има ли някой тука? – извиках на чист български език с лек хесакийски акцент, тъй като не бе нужно да излагам на показ “прекрасния” си английски.

Никой не ми отвърна и това не ме изненада. Щеше да ме учуди обратното. Кучето схвана по свой начин думите ми, защото първо тръгна по люлеещата се стълба. Браво! Умно куче! Изчаках да надзърне в колибата и едва когато се обърна към мен, давайки ми знак с опашка, че всичко е окей, тръгнах лазейки на четири крака по огъващото се и пукащо чудо.

Колибката бе малка, но уютна. Противно на очакванията ми в нея нямаше нищо. Липсваха дори дървеният нар, масата и стола. Бях малко огорчен, но какво да се прави? Действителността често е по-сурова от мечтите. “Остава сега да не дойде и индианката...” – помислих си с отчаяние, но тъй като по природа съм оптимист, бързо отхвърлих тази мисъл от ума си.

Разставих се (което по военному ще рече – разположих си багажа), после излязох на малката площадка пред колибата да огледам оттук последното с земно владение. Трябваше да призная, че не бе лошо. Дори си позволих да се усмихна. Облегнах се доволен на дървеното парапетче, то внезапно изпраця и след миг се намерих до шия във водата. Ужасен зачаках да ме заглождат онези ужасни риби, но това не се случи: или все още бяха в паника, или изобщо ги нямаше. Въпреки това побързах да се изкача на наколното си жилище, докато не съм предизвикал интереса на някой крокодил или както ги наричат тук каймани. Не бях уверен дали се различават по нещо, но в едно бях сигурен – и едните и другите имат големи зъби.

Изкачих се по направените от предшественика ми стъпала (сигурно и него го е сполетявала такава неочаквана баня) и с съблякох да се изсуша. Доста се почудих дали да сваля и долните си гащета – от една страна наоколо не се виждаше жив човек, но между внимателно наблюдаващите ме маймуни сигурно имаше и дами!...

Изтегнах се върху сухите, изметнати от слънцето грубо одялани греди и едва тогава почувствах разликата между нашенското и това слънце – нашето галеше, а това направо пареше. Имах малко тен, придобит на кораба и не се страхувах, че ще изгоря, но за всеки случай облякох ризата си, която само за пет минути бе почти изсъхнала. Хубавото бе туй, че по реката се носеше лек ветрец, който все пак разхлаждаше. Сложих корковата каска на главата си и пузнах въдицата (това бе най-често повтаряния миг от мечтите ми). Трябваше да осигуря поне предястието си с местна храна, защото хранителните ми припаси бяха ограничени – предимно хляб, сухари и няколко консерви. Носех още кибрит, сол и няколко свещи. Останалото според плановете ми трябваше да набавя наместо. Все едно, че съм корабокрушенец... Дори на корабокрушенеца кибритът му щеше да бъде мокър...

Дълго висях с въдица в ръка, но нищо не се улавяше. И как ще се улови, когато за стръв бях набучил топче хляб. Откъде местните риби ще знаят що е туй хляб? Трябваше да се прехвърля по клатещата се стълба до брега. Хрумна ми, че ако опъна въже от лиани успоредно и на метър над стълбата, ще мога да се държа, докато вървя по нея, без опасност да залитна и да падна в реката.

Под кората на паднало край брега дърво открих семейство тлъсти бели червеи, за които бях чел, че са деликатес за местните люде (пържени с лук), но аз все още не се чувствах местен, поради което не посмях да опитам. Вместо това набучих един от тях на кукичката и след миг, още не паднала на дъното, се хвана една според мене добра

риба – имам предвид големината ѝ – имаше към кило. Оставаше обаче да разбере дали става за ядене. Дали да не опитам пак с кучето?

Отново отидох на брега, този път с кутийка кибрит, в която сложих само три клечки – ако паднех пак във водата, да не намокря всичките. Там бях забелязал останките от огнище, изградено от няколко каменни плочи, и дори наръч сухи клони, струпани от моя предшественик. Запалих огъня лесно, като за подпалка послужи първата страница от паспорта ми (снимката все пак ми досвидя, поради което я откъснах и пъхнах в портфейла си). Изчистих рибата, набучих я на шиш и я положих върху жарта, без да я посоля (трябваше да пестя солта, а кучето, ако е гладно, ще яде и без сол).

След минута се разнесе такава омайна миризма, че чак свят ми се зави. С почуда усетих нещо като глад – подобно усещане не бях имал от месец. Кучето лежеше наблизко, гледаше действията ми с интерес, но дори за миг не си правеше илюзията, че ще опита първо рибата – то знаеше, че нему се полагат само костите, а в най-добрия случай – главата. Затова смайването му нямаше граница, когато подхвърлих едро парче в краката му – то се отдръпна и ме погледна изненадано, но не посмя да докосне рибата. Сигурно си помисли, че съм я изпуснал случайно. Много интелигентен пес! Само дето бе невероятно мърляв. Ще трябва да го изкъпя. Носех сапун и дори тубичка “Веро”.

Едва когато разчупих рибата и му подхвърлих главата, то я глътна на един дъх, без дори да я подуши. Надявах се все пак, че си има понятие от отровни риби, защото бях чел, че в тези води има и такива. После песът хапна и второто парче, след това и третото и така малко по малко изяде цялата риба. Как успя да изяде толкова много храна, не можех да се начудя. То самото тежеше има-няма десетина килограма, а това означаваше, че бе изяло риба, тежаща една десета от теглото му. Все едно аз да изям цяло агне... Освен това то не даваше признаци да се е наситило, а ме гледаше с гладен поглед, докато и последното парче риба бе погълнато. Почака още малко и като разбра, че повече няма, стана, отиде лениво до реката и се налочи до насита с вода. После се върна край огъня, завъртя се на кравай и легна. Според мен за пръв път в живота си бе сито. Положи глава върху едрите си лапи и задряма. Дали не му бе лошо? Или му стана тежко? Подвикнах му и то ме погледна с умен поглед. Нищо му нямаше. Явно рибата бе добра.

Сложих нов червей на кукичката и пуснах въдицата отново. Този път рибата бе от съвсем друг вид. Имаше остри, бодливи перки, които бяха щръкнали на всички посоки. Не ми хареса – грозна бе. Откачих я от въдицата, настъпвайки я с обувката си (за да не ме убоде) и я ритнах във водата. Тукатси десетина нейни посестрими се заборичкаха за плътта ѝ. Реших да опитам отново. Следващата риба имаше доста миролюбив вид, но пак бе различна от първата. Ами сега? И нея ли да дам на кучето? Четвъртата приличаше на нашенски сом, но бях чел, че така изглежда и рибата-торпедо, дето има мощен електрически заряд, с който може да убие и човек. Пуснах я на земята и я настъпих отново с гумената си подметка. Едва след като откачих кукичката от устата ѝ се сетих, че ако бе “електрическа”, щеше да ме поразя през металната кукичка. Явно не бе. Сложих я на сянка и хвърлих отново въдицата.

Едва петата риба бе същата като първата. Изчистих я, посолих я слабо и я сложих на сянка в колибата. После отидох при огъня и изпекох другите две риби. Почаках да изстина и ги тръснах под носа на кучето. То се надигна и ги загледа с почуда, после изяде едната, но от втората не хапна. Дали не бе отровна? Или пък и кучешкият апетит си има граници. Защото ме загледа умолително, както синът ми ме гледаше, когато не искаше повече да яде. Но ако сега на кучето вземе да му стане зле,

как ще разбере от коя риба е било? Станах и я закачих на един клон. Вечерта ще я изяде.

* * *

Трябваше да потърся питейна вода. Вярвах, че моят предшественик е построил колибата в близост до някой извор. Тръгнах по пътеката край реката и не след дълго под краката ми зажвака кал. Свърнах нагоре по мочурливото и скоро отъркана пътечка ме закара до извора. Той бе затрупан със сухи листа и обрасъл с трева – явно не бе ползван наскоро. Изграден бе от същите плоски каменни плочи, както и огнището. Махнах сухите листа, изскубах тревата, изгребах с шепи тинята и зачаках. След час се избистри. Водата бе студена и приятна на вкус, но все още имаше дъх на гнили листа. Нищо, това сигурно ще изчезне, щом се оттече още малко...

Песът изчака да се напия с вода, после пристъпи и наведе муцуна над извора, но бе твърде неприятно изненадан, когато го блъснах в хълбока. Издълбах му метър подолу малка трапчинка и когато се напълни с вода, учтиво го поканих да пие. Тъй като бе много интелигентен пес, веднага схвана ситуацията и после нито веднъж не посегна да пие от извора. Той бе за стопанина.

Седях на сух пън до изворчето и гледах спътника си. Време бе да му измисля име и тъй като бе червеникаво-кафяв на цвят, го нарекох Рижо. Той бързо научи името си и с радост се усмихваше, щом го чуеше (изплезваше се и показваше здравите си бели си зъби).

Напълних манерката и едно войнишко канче-тенджерка и тръгнах обратно. Добре че денят тук бе дълъг. По едно време притъмня и някъде към два часа (нямах часовник, умишлено не си бях взел) рукна такъв дъжд, че помислих, че ще ни удави с Рижо. Едва успяхме да стигнем до колибата, но когато влязохме вътре, със съжаление открих, че покривът от няколко места тече осезателно. Хрумна ми да събера вода за миене, но нямах празен съд – по-точно нямах никакви други съдове. Трябваше да оправя покрива. Защо ли още се бави индианката? Щеше поне да свари чорбата...

Час по-късно дъждът спря и слънцето се зае да изсуши природата. До вечерта успя напълно, защото щом запалих огъня, клоните бяха съвсем сухи. Кучето не само че беше живо, но и не даваше никакви признаци на неразположение, да не говорим за отравяне, така че пъхнах онази риба в котлето с вода и го окачих да виси на синджирче над огъня на специално приготвената от мен тринога от сурови пръти. Винаги съм мечтал да варя рибена чорба на висящо над огъня котле, но никога не ми се бе случвало – все слагаме камъни край огъня и поставяхме котлето върху тях. Това, бях чел някъде, било прабългарски обичай, останал от живота им из степите – там няма много дървета, но камъни – колкото щеш. Славяните пък живеели в гористи местности, където дървета имало предостатъчно. Все пак у нас надделял прабългарският обичай, докато (всички сме гледали по филмите) руснаците винаги варят чорбата на котле, висящо на тринога. Ето защо сега си доставих удоволствието да си сваря рибена чорба по славянски.

Има един начин да разбереш кое надделява у тебе – славянинът или прабългаринът. Захапваш едно по-дълго парче месо, което трябва да отрежеш с нож пред зъбите си. Ако посегнеш да режеш отгоре надолу, значи преобладава прабългаринът, ако обаче зарежеш отдолу нагоре – славянинът. Защо ли? Дългите изгърбени носове на прабългарите не им позволявали да режат отдолу нагоре – ако ножът се отплесне, има опасност да си отрежеш носа. При славяните това било изключено – те повечето били чипоноси (а според злите езици станали чипоноси,

поради начина на рязане на месото). И това го бях чел някъде. Аз изобщо обичам да чета. Само дето не си бях донесъл тук книги за четене. Нарочно.

Чорбата стана великолепна. Макар и без подправки я ядох с апетит (нещо рядко за мен, както отбелязах), а и Рижо бе на същото мнение. После минахме към второто – парче полумухлясал хляб и бучка вмирисано сирене. Завършихме вечерята с вода – аз от манерката, а Рижо – направо от Ориноко. Той би могъл да каже, когато се събере с приятели: “Пил съм вода от Ориноко!” Нещо с което аз не можех да се похваля. Нямахме обаче нищо за десерт. Сетих се за онези крушообразни жълти плодове и извадих няколко от раницата. Бяха доста омекнали и посмачкани, но ги изядохме с Рижо с охота. Имаха вкуса на презрял пъпеш. Рижо смяташе, че с нещо напомнят алабаш, но аз не бях на същото мнение.

- Въпрос на вкус – рече той и си заблиза задника.

* * *

Докато бе още светло ремонтирах покрива, като добавих свежи палмови листа над течачите места. После си застлах постеля в единия (по-сухия) ъгъл на колибата. Там се запознах с Густав.

Густав всъщност бе обитателят на дома, поне в момента. Беше си устроил уютно кътче в горния десен ъгъл на тавана, гледано откъм вратата. Щом влязох, ме изгледа накриво, но нищо не рече. Забелязах, че има поне осем крака и прекрасни тъмнокафяви очи. Наблюдаваше с любопитство приготвянето на леглото ми без да продума, но щом опънах пред вратата голямо парче двойна марля, той не се сдържа и иронично отбеляза:

- Не смятате ли, че би трябвало поне да ме попитате за мнението ми, когато слагате това нещо на вратата?

- Извинете, не мислех, че ще ви пречи – отвърнах смутено, - но пък комарите...

- За Вас комарите може да са само една досадна подробност, но за мен са основна храна, ако не се смятат някои дребни бозайници... – многозначително проточи Густав.

- Дребни бозайници ли? Какво разбирате под “дребни”? - преглътнах на сухо.

- Достатъчно дребни – неопределено отвърна той с дрезгав глас.

- Ще трябва да измислим нещо – отбелязах примирително. – Бихте ли ми казали приблизителния брой на комарите, консумирани от Вас за едно денонощие?

- Да не би някога да съм ги броил? – удиви се той.

- Все пак, поне приблизително...

- Сто – отсече Густав.

- Охо, не можете да се оплачете от лош апетит – отбелязах учтиво, макар отговорът донякъде да ме смути, дори разколеба.

- А защо, собствено се интересувате от моя апетит? – с явно любопитство се осведоми той.

- Ами... мислех в името на нашето добро съжителство да Ви доставям количеството комари лично, но при този брой... боя се, че е извън възможностите ми... – отвърнах скръбно.

- Е, хайде, не се отчайвайте – окуражи ме съквартирантът ми – ще сваля на деветдесет... и девет.

- Двайсет!

- Окей, приемам! – рече съгласителски Густав и ми протегна една от осемте си лапи. Дланта му беше изпотена и малко лепнеше. – Току що душих една гъсеница – обясни той.

- Гъсеница ли? Тук в колибата? – потръпнах от погнуса.

- Тук. Навъртат се понякога тъдява. И това съвсем не е колиба а дворецът на Густав Климент Карнобат-Черната точка – протегна той отново лапата си.

Престорих се, че не я забелязвам.

- Черната точка ли казахте? А защо Ви наричат така?

- Защото имам черна точка... малко под гърба си.

- И какво означава това?

- Че съм много опасен... – тихо прошепна той.

Станах и тръгнах към мрежата, за да проверя, не се ли бе хванал някой комар, а Густав рече зад мен:

- И имайте предвид, че консумирам само женски.... и... не по-възрастни от осемнайсет години! – И като каза това, влезе в леговището си.

Последното му изискване ме смая, но не можах да му отговоря – беше заспал и откъм ъгъла се носеше звучното му хъркане.

Ама че нахал! Само дамски консумираше и то в девическа възраст!

В това време един комар се оплете в мрежата. Скокнах зарадван и го улових. Разгледах го внимателно. За съжаление беше мъжки. Погледнах към Густав, но той продължаваше да хърка. Тогава предпазливо хванах члена на комара и го отскубнах. “Нека сега познае мъжки ли е или женски” – помислих злорадо и го пуснах в едно празно бурканче.

Легнах да опитам леглото си. Не бе от най-твърдите, но се надявах да свикна до няколко дни – налагаше да прекарам тук няколко месеца. На Рижо отредих противоположния ъгъл – все пак трябваше да се спазва някаква йерархия. Густав не реагира никак на присъствието на Рижо, но последният категорично отказа да сподели покрива си с него и предпочете да спи отвън на площадката.

- Обичам, като лежа да си гледам звездите – обясни той желанието си.

Уважих го.

* * *

Спах добре първата нощ, ако не се броят Дърветата.

Над нас (имам предвид Густав и Рижо) живееха трите Дървета: Голямото Дърво, Дървескинята и Дръвчето. Дръвчето бе най-малко и вдигаше най-много шум, тупуркайки непрекъснато по тавана. Дървескинята през вечер имаше рожден ден и гостите им вдигаха неопикуема врява и то тъкмо през малките часове. Дървото се смееше с адски неприятен смях, подобен на стартер на старо “Жигули”.

“Трябва тези дни да си купя едно противотанково оръдие” – помислих си и изпитах истинско удоволствие като си представих как изстрелвам снаряд след снаряд през дупката на тавана към омразното семейство. “Или пък да си взема бетонокъртач и бутилка газ пропан-бутан” – шепнех, изпълнен с желание за мъст. Представях си как пробивам дупка в тавана, а след това пъхвам маркуча и пускам газта. Пък после може да драсна и клечка кибрит...

По-късно големите Дървета щяха да набедят малкото Дръвче, че е много музикално и щяха да му купиха пиано. Вдигнаха го с въже през балкона и после дни наред ми тровеше душата с непрекъснато дрънкане по клавишите и гневните викове на голямото Дърво:

- Глупачка! Тъпачка! Две ноти не можеш да запомниш!

Явно Дръвчето не беше чак толкоз гениално и скоро пианото бе спуснато с въже през терасата. Май че сега стои някъде в храсталците...

Затова пък над тях, където живееха други Дървета изнамериха талант на своето Дръвче и сега по цял ден свиреше токата и fuga от Волфганг Ван Бах. Долните Дървета си умираха от яд, но се правеха, че им е приятно, защото бяха сноби.

А аз се разтапах от злорадство.

Сутрин се успивах до късно, защото цяла нощ не мигвах от шума на дърветата. Как щях да изтрая няколко месеца, не знаех.

- Готлиб затова напусна апартамента – рече един ден Густав.

- Кой е Готлиб?

- Готлиб ван Бротхер. Брат ми. Доскоро живееше тук. Не можа да изтрае на гюрултията им.

- А ти как изтрайваш?

- Аз съм глух...

Това ме смая. След като се поокопитих, попитах:

- А като си глух, как чуваш?

- Кой ти е казал, че чувам? Само се правя, че чувам...

- А...брат ти Готлиб с какво се занимаваше?

- Беше ловец на кварки.

- Искаш да кажеш на свраки?

- Не, на кварки...

- Какви са тези кварки? Доколкото си спомням това бяха някакви звезди...

- Анджак, де! Виж, че знаеш... Та той именно ги ловеше.

- А как по-точно – започнах, но като видях отчаяния поглед на Густав добавих: Всъщност, да. А той дълго ли живя тук?

- Не. Около петнайсет години...

- И толкоз дълго издържа Дърветата?

- Нали ти казах, че не изтрая. Огладнях – рече многозначително Густав и аз излязох, за да му хвана деветнайсет комара (един нали вече имах).

Беше надвечер и това не бе трудно. Замахнах с шепя и от уловените пет-шест отделях само женските до осемнадесет години.

- Как ги познаваш? – запита с интерес Рижо.

- Много просто – гледаш да са женски и да са млади...

- Аха, но как ги различаваш?

- По гладкостта на кожата...

Густав бе изненадан, че се върнах толкоз скоро и след като изяде чевръсто двама комара, плюейки наляво-надясно крилца и изсмуквайки със свистене крачката, ми върна един с благороден жест. Мислех, че е познал мъжкия, но той рече:

- Бяха двама и един. И имаше един мъжки, но нейсе! Не съм толкоз дребнав...

Докато го наблюдавах как дъвчи, се любувах на прекрасните му розови хриле, изрязани сякаш от шперплат.

- Не беше нужно да ми хващаш само женски – каза той явно в добро настроение, като преглътна и обърса с крак мустаците си. – Нито пък осемнадесетгодишни. И на по-дърти кандисвам. Пък и на мъжко не отказвам... Да ти доверя, ако искаш да знаеш, мъжките дори са по-вкусни – имат такъв един подлудяващ пикантен вкус...

- Защо тогава ми каза, че искаш само женски и не по-стари от...

- Казах го, за да ти хвана страха – усмихна се благодушно Густав, чистейки зъбите си с клечка.

- А... дребни бозайници ядеш ли, или и тях по същата причина...

- А, не, аз обичам не само дребни бозайници. А най обичам хората...

- В какъв смисъл?

- В буквалния, естествено! Ако искаш, аз и тебе...

- Шегуваш се, нали?

- Аз нямам чувство за хумор.... – рече с тъга той.

* * *

На следващата сутрин се събудих се с натезала глава. Цяла нощ не можах да мигна. Първата ми мисъл бе да стана и да отрежа клоните на Дръвчето. Докато се спусках по асансьора, пардон по подвижната стълба, се сблъсках с Дървото. Дъхът му миришеше на зифт.

- Снощи имахме малко празненство – рече извинително той.

- Така ли? – отвърнах с изненада. – Гостите ви на коне ли идват? Защото си помислих, че си бяхте устроили конно състезание...

Той ме изгледа презрително и нищо не отвърна. Какво ще разговаря с плебей като мене?

Всъщност бях твърде стеснителен и не посмях да му разкажа за противотанковото оръдие, за маркуча с газта... Но нищо, това щеше да бъде изненада... Съпрайз, както казват англичаните.

Това, което ме разтревожи, бе изчезването на Рижо. Чудно как се бе прехвърлил на брега, след като не бе използвал стълбата. Тъкмо се питах, когато го зърнах на отсрещната страна. Бе клекнал по естествена (голяма) нужда.

- Защо не свърши тази работа в реката бе, глупчо?

- Моля те - отвърна той между два напъна, - никога не ме наричай... глупчо. И имай предвид, че в реката дупка не може да се издълбае.

Колко бе прав моят приятел. За това дори не бях помислил.

Доста се зачудих къде самият аз да свърша същата тази нужда. Да клекна до брега бе опасно – можеше изневиделица да изплува някой алигатор и да ми отнесе карангията. Да ида в храстите също не бе безопасно. Всъщност в цялата джунгла не зърнах местенце, където човек да може спокойно да свърши тази работа. Ето защо реших да приложа стария изпитан метод на моряците – зад борда. Тъкмо се бях надвесил над парапета на колибата и напънът бе настал, когато бамбукът в ръцете ми изпраща и се наложи да проведе същевременно и сутрешната си баня. Довърших процедурата във водата, като при това успях да събера всички гладни риби в Ориноко. Алигаторът не дойде. Бе гнуслив. Той бе изискано животно – посещаваше във вид на скъпи обувки най-люксовите салони по света!

Вече минаваше трети ден, а индианката не идваше. Тъкмо бях взел да се притеснявам, че нещо ѝ се бе случило, когато тя пристигна. Не отговаряше напълно на рекламните снимки по списанията, но все пак бе жена и индианка при това. Само дете много пушеше, поради което поставих като първо условие за съвместното ни съжителство отказването от тютюна. Тя възприе това без съпротива и така силно изплю саморъчно свитата си пура, че тя отлетя на отсрещния бряг, където предизвика пожар, който горя една седмица.

После ловко развърза стълбичката и след минутка бе при мен до колибата. Започна да ме разглежда така учудено, сякаш бях птеродактил. После изведнъж извика радостно и издаде цяла лавина от звуци: Udpld; ie :rd r .euwld; I mwjudjd irq duf ir 'wld. Pd ;ekeq /e.r 'fle'eq pkdet .rq 'e ir /s. Udjf h.rij?, които сигурно значеха нещо, защото Рижо едва смогваше да ми превежда.

Казвала се Миа, галено от Миаотолкоатцкоатъл, което ще рече “Онази жена, дете лекува с п...ката си”) и че била изпратена тук от Върховния жрец на племето им, който уловил телепатично присъствието ми. Повярвах ѝ и защото тя знаеше всичко за

мен – откъде съм дошъл и защо, но първата ѝ работа бе да ми каже, че съм натровен от онези жълти крушовидни плодове, които предизвиквали халюцинации, но да не се притеснявам, защото скоро щяло да ми мине. Какво ще се притеснявам! Хич даже не се притеснявах.

После се зае да ми приготви някакво лекарство от какво ли не, но доколкото схванах, основната му съставка бе от счукани паяци. По едно време влезе в колибата и след миг се върна с Густав в шепата си и дори го бе пуснала в хаванчето да го счука, сякаш бе паяк. Густав нададе отчаян вик и аз се спуснах да го спася, измъквайки го от хаванчето, макар и не съвсем безболезнено: един от пръстите ми бе премазан от чукалото. Това достави особена радост на Миа тъй като по рецепта в лекарството трябвало да има и човешка кръв.

Докато смучех смачкания си показалец, държах бедния, разтреперан Густав до гърдите си. От този миг той намрази до смърт Миа, а на мен стана предан до смърт. Колчем тя го доближеше, той надаваше неистов съск, нещо средно между пожарникарски маркуч (преди да е текнала водата) и недобре гръмнала гаубица. Това обаче не правеше никакво впечатление на Миа, защото всяка сутрин разрушаваше с клечка дома му, като не спираше да мърмори, че нищо не мрази толкова много, колкото паяците. (Бях започнал да ѝ разбирам и дори пеех песнички в един глас).

- Но той не е съвсем паяк – отбелязвах колебливо.

- Все едно – отрязваше ме Миа и продължаваше да дъвчи бетел (откакто спря да пуши, не спираше да дъвчи бетел, от което устата и бе винаги яркочервена, сякаш бе пила боя за яйца.)

- Ще я изям някой ден! – заплашително ми шепнеше Густав. – Ако искаш да знаеш, Готлиб съвсем не ми бе брат и не напусна дома ни. Изядох го. Изядох го, защото всеки ден разрушаваше с пръчка дома ми, докато един ден слюнката ми съвсем секна и нямаше с какво да си изтъка мрежата да си уловя някой комар, та да си уталожя глада, пък и бях в положение...

- Ти... не си ли мъж? – прекъснах го смаян.

- На друго ли ти изглеждам? – силно засегнат извика той. – Ако ти изглеждам на нещо друго, кажи! Можеш спокойно да ми кажеш!

- Не, но защо каза, че си бил “в положение”?

- В положение бях. В положение на съвкупление... – смигна ми той поверително.

- Това е друго нещо – отбелязах зарадван, защото не понасям хермафродити, както и хомосексуалисти както и всичко, завършващо на “исти”. Като например глисти или ком... но хайде, да не се задълбочаваме.

Тринайсет и половина пъти на ден Миа ми поднасяше да пия своето не тъй приятно на вкус и мирис питие, от което според нея след няколко дни трябваше да се изчистя от отравянето. За друго заболяване не споменаваха.

Ако си представяте Миа дебела и грозна, лъжете се. Тя бе височка, но не прекалено, стройна, но не слаба, некрасива, но не и грозна. Изобщо нещо средно. Косата ѝ бе черна и права и най-много се зарадва на електрическата машина за къдрене, която ѝ подарих. Слагаше я в жарта и после се къдреше безспир. Разказа ми, че когато се появила един ден сред своето племе, къдрава като Васил Найденов през осемдесетте години, всички я помислили за урочасана. Като им обяснила каква е работата, всички се втурнали да се къдрят и след време, когато някакъв етнолог ги видял и написал дисертация за ново племе от къдрокоси индианци, последната имала неимоверен успех.

Сега обаче Миа седеше до мен, свила стройните си крака под себе си и ме галеше с пръсти по гърба, пеейки някаква монотонна песен. Разправяше, че ме лекува с ръце. На това аз много-много не вярвах – нали все пак бях лекар, а не знахар... Само с

ръце ли можеш да лекуваш, попитах я един ден, а тя се усмихна лукаво и отвърна: “А, не, но още ти е рано...”

Когато ни омръзна да ядем само рибена чорба, я помолих да приготви някаква супа от корени. Мия страхотно се обиди и рече, че не била дивачка, та да яде супа от корени. Отиде някъде и скоро се върна с цяло кашонче холандска суха супа от пилешко и торбичка с немски картофи, която скоро взе да ми се втръсва.

Един ден ме прати на лов. Даде ми ножа, с който белеше картофите и ми заръча без улов да не се връщам. Обиколих района на около петдесетина метра около колибата, но никакъв дивеч не открих. Само маймуни.

- Че какво по-вкусно от маймунското! – възкликна тя. – Давай някоя маймуна!

Не мога, рекох, моята религия не позволява яденето на маймуни. Религията бе нещо свято за нея и тя не настоя, макар да заключи: “Че вие, белите, сте били големи будали!”

Ето защо се наложи да стотви супа от фиде. Бе направо страхотна. Едва накрая схванах, че поради липса на фиде, бе сложила от онова, което аз първия ден закачах за стръв на кукичките на въдицата. Не бях съвсем потресен. Едва в този миг се почувствах истински местен човек. Бях щастлив.

* * *

Макар да не бе съвсем същата както в представите ми, моята индианка ми хареса. Спеше вечер в колибата, плътно притисната до мен откъм гърба ми, упорито отказвайки да ме приеме откъм лицевата страна. Рано ми било още. Сега ме лекувала, а като се пооправя, щяла да ме обърне и обратно. Живеех в трепетно очакване на тези блажени дни...

И ето, дойде време Миа да ме покаже на своите съплеменници. Предварително ме изкъпа, изми и среса, като обърна специално внимание на порядъчно порасналата ми брада. Брадатите били на особена почит в племето ѝ, поради простата причина, че индианците са голобради.

Посрещнаха ме с такива почести, сякаш бях самия бог Виракоча. Вождът на племето лично ме покани в своята колиба и след като заедно с първите мъже на племето дълго се възхищава на пищната ми брада, запита дали всички хора от моето племе имат такива бради. Не, само някои, отвърнах. Повечето ги бръснат. Къде ги бръснат ли? Ами или в бръснарница, или вкъщи със самобръсначка. Какво е това бръснарница? Голяма колиба, където много хора са седнали на столове с бели чаршафи около врата и други хора им режат космите с остър нож. Вождът и присъстващите първенци избухнаха във весел смях.

- А на всички ли хора им растат така космите? – поиска да се осведоми вождът.

- Само на мъжете, с изключение на късетата.

Сега пък трябваше да обяснявам що е това “къосе”.

- Че ние, като сме голобради, да не би да сме къосета! – викнаха възмутени всички.

Усетих как по едно време вождът искаше да ме попита нещо, но явно се колебаеше. Накрая каза:

- Това за брадите горе-долу ми е ясно. Сядат хората на столове и им ги бръснат. Но как става това с онази брада, дето е долу, над чатала? И нея ли така бръснат? Свалили си препаските и ги бръснат?

- Не, ние долу не се бръснем – отвърнах смутен. – Само някои мюсюлмани. – Млъкнах, защото сега пък трябваше да обяснявам що е туй “мюсюлмани”.

- Защо не се бръснете долу? – озадачи се вождът. – Че нали ако не се бръснете, космите ще започнат да се подават изпод крачолите!

- Там е работата, че “долната брада” не расте – отвърнах леко раздражен.

- Как така? А защо “горната” расте?

Всъщност за пръв път през живота си получавах такъв въпрос. Не бяхме го учили дори в медицинския институт или пък съм отсъствал от тази лекция.

- А вашата защо не расте? Нито горната, нито долната! Защото така, нали? Е, и нашата работа е такава!

Вождът схвана раздражението ми и престана да пита. Ако сега вземе да ме разпитва за други подобни щуротии, ще си хвана шапката и ще си тръгна!

- И под мишниците ви ли не расте – не се сдържа все пак той.

- И под мишниците! – викнах. – И в ушите, и в носа и около гъза, и веждите и миглите, и изобщо всичката останала козина по тялото ни, с изключение на тази по главата и бузите.

- Много странен факт! – промълви смаян той. – И какво обяснение дава науката на това?

- Никакво. Счита се за една от загадките на природата. Като летящите чинии или като Бермудския триъгълник.

- Какви се тези летящи чинии, какъв е този триъгълник?

Не издържах, скочих и тръгнах да намеря своята Миа – тя поне не ми задаваше въпроси.

Когато моята самарянка се появи, вождът, който през цялото време бе неотлъчно до мене, ѝ рече загрижено:

- Твоят човек страда, освен от онова заболяване в стомаха, също и от неврозис гравис. Трябва да обърнеш внимание и на това.

- Добре, доктор Такто.

- Доктор ли? – попитах изумен.

- Да, нашият вожд е завършил медицина! – гордо отвърна Миа.

- Така ли? В кой университет?

Вождът бе явно малко смутен, защото запристъпва от крак на крак и с пресилена усмивка рече:

- Как да ви обясня... най-общо казано в Европа.

- Това е много хубаво. В коя държава? – поинтересувах се.

- А, държавата е малка и едва ли ще я знаете...

- Няма значение, кажете, може пък и да я знам – отвърнах, убеден, че знам всички европейски държави, включително Монако, Лихтенщайн и Андора.

- В България. Е, какво ще кажете сега?

- В България ли? – попитах с притихнал глас. – Да не би в София?

- О, вие знаете дори столицата! Много похвално! Точно така, именно там завърших – отвърна той гордо.

Взрях се в татуираното му до страшност лице и промълвих:

- Абе, Така, ти ли си, бе?

Вождът отпървом ме погледна строго, както петел би погледнал невръстно пиле, но после, мислено елиминираше брадата ми, ме позна, ухили се до уши и викна:

- Тончо! Братко! – и ме запрегръща пред смаяните погледи на поданиците си, които отначало помислиха, че е решил да ме души и се втурнаха да помагат.

Таката (така го наричахме в групата) дълго ме тупа по раменете (после два месеца ме боляха) и не можеше да ми се нарадва.

- Абе, Така – казах с яд, - какво ме заразитва за тези бради и косми, че ме изкара извън нервите?

- Този въпрос, братко, не успях да си го изясня през шестте години следване, а да си призная и сега ме тормози. Но види се и на тебе не ти е станало ясно...

- Как ще ми е станало, когато избягахме точно от тази лекция по кожни болести и предпочетохме да заседнем в сладкарница “Медик”...

- Ех, сладкарница “Медик”!.... Какво спомени имам оттам!...

- От сервитьорката, кривогледото Сийче ли?

- Глупости! Сийчето... Какви мадами имах аз, братко!...

- Знам – отвърнах със завист, защото бе самата истина, – но кажи как се озова тук? Нали беше нещо като принц?

В първите дни на следването ни Таката много държеше да се обръщаме към него с “принц Такто” или поне с “Ваше височество”, но после, когато всички взеха да го бъзикат, сам се отказа от титлата си.

- Как какво правя? – попита изненадан той. – Управлявам. Нали помниш като ви разправях, че съм принц? Е, старият ми баща, вождът на племето ни, го изведе една пума, докато бе заспал пиян под една джанка и аз, какво да правя, станах вожд...

- Как така, не сте ли под управлението на Венецуела?

- Венецуела? – рече с презрение Такто. – Мислиш ли, че има такава държава? Защото аз не мисля. Просто не я признавам.

- Добре, но те...

- Те изобщо не знаят за съществуването ни.

- Значи нещо като държава в държавата?

- Аха, нещо като Ватикана – гордо отвърна той. – Ами ти какво правиш тука?

- Как да ти обясня – затрудних се аз. – Нещо като... проучване...

- Какво ме баламосваш? Проучване... С този рак в стомаха...

- Откъде знаеш? – попитах изумен.

- Как няма да знам, като ти улових мислите още първия ден, щом се появи.

- Ама сериозно? Ти наистина ли...

- Наистина, разбира се. Аз като ви разправях в София, никой не ми вярваше. А как мислиш, че си вземах изпитите? Просто четях мислите на професорите. Лошото бе, когато те нищо не мислеха и тогава ме късаха. Е, от време на време прочитах по нещичко, макар че повечето неща си ги знаех...

- Какво искаш да кажеш?

- Това, че знам да лекувам по нашенски, но баща ми като рече диплома, та диплома! И аз, за да не му строша хатъра...

Поданиците му, повечето почти голи, само с по едни препаски около бедрата, ни бяха наобиколили в широк кръг и ухилени ни гледаха как си приказваме с вожда им на някакъв непознат език. Трябваше да имат към двеста души.

- Така, само това ли са ти поданиците, че те са един фойтон хора...

- А, повече са. Само във фермата имам към петстотин парчета...

- Ферма ли имаш? Сигурно за алигатори?

- Не, за хора – безстрастно отвърна Такто.

- В какъв смисъл?

- Как в какъв?... Отглеждам хора във фермата си!

- Как така отглеждаш хора бе, Така? Какви ги разправяш!

- Защо? Да не е забранено? Първокласна ферма е. Ще те заведе да я видиш.

- Ти... после да не би да ги... – и посочих с жест към устата си.

- Хайде сега, ще се обиждаме! Ние да не сме канибали?

- Да, откакто изядохте последния, вече нямате канибали – реших да се пошегувам, но Такто, така се разгневи, че едва успях да го убедя, че това е виц.

- Тъп виц! – заяви мрачно той и аз побързах да се съглася. Кой знае какво можеше да му хрумне, ако се разгневеше. Все пак бе вожд. Освен това в института не се обичахме много-много с него, защото му бях погодил един номер с Вилито.

Тя беше лапнала по него, защото бе чужденец, а имаше и доста екзотична външност, но аз успях да я разубедея (не съвсем безкористно, разбира се). Казах ѝ, че при индианците цепката на задника им стои хоризонтално, а не както при нас – вертикално. Вилито бе толкова смаяна от тази вест, че стоя със зяпнала уста два дни.

- А ти откъде знаеш, да не би да си му виждал задника? – сети се да попита тя на третия ден.

- Неговият не - отвърнах, - но на един моряк индианец видях, когато на стажа му вземах проба за холера.

- Но как? – недоумяваше Вилито. – Като бягат, задникът им не хлопа ли?

- Хлопа - уверих я. - Ти не си ли забелязала, че Таката избягва да бяга, а когато се наложи, слага ръка на задника си, та да не се чува.

Въпреки това Вилито не ми повярва и отиде да пита професора по анатомия възможно ли е това. Той я изгони.

Ето защо след тази история и до края на следването Таката не ме обичаше много. Откъде да знае човек, че след време ще се срещнем, и то като негов гост...

След като ме нагости обилно с кебап от питонско месо, гарниран обилно с “фиде”, легнахме под една сянка да храносмиламе. Две млади индианки с огромни палмови листа ни правеха вятър, а ние с Таката лежахме върху леопардова кожа и си приказвахме. Мили студентски спомени!

- Абе, Така, ти като студент се представяше като венецуелец?...

- Представях се, ама вече не съм. Обявих независимост.

- Ти да не си от някое революционно движение? – попитах на шега, защото знаех, че те са към половин дузина.

- Разбира се! Ръководител съм на Движението за освобождение на Тактония!...

- Тактония? Това пък какво значи?

Такто ме погледна със странна смесица от презрение и разочарование. Мигновено включих, че Тактония, това всъщност значи...

- А с какво се борите? Оръжие имате ли?

- Имаме един танк...

- Танк! Откъде го намерихте?

- Военна тайна – ухили се самодоволно Таката.

- А... онази ферма?

- Фермата ли? – оживи се той. – Ще ти я покажа. Тя е тук наблизо.

* * *

След няколко минути бърз ход стигнахме до обширна поляна наред джунглата. Цялата бе обградена с двойна ограда бодлива тел по която течеше ток. Между двата реда тел се разхождаше патрул с немски овчарки, а извън оградата строг надпис предупреждаваше: “Внимание, минирано! Разходките не са желателни!” Вътре се виждаха редици от кокетни постройки от алуминий и стъкло. Наред джунглата – модерна ферма! Направо не бе за вярване!

- Кой построи всичко това бе, Така?

Той отвори уста да ми каже, но се сети и отвърна тайнствено:

- Държавна тайна...

На портала пазеха двамина с копия и лъкове и с неизменната томахапка на кръста. Проуснаха Такто, но мене не искаха да пуснат. Напразно той ги убеждаваше, че съм с него – не и не. Такава била заповедта на Върховния вожд Такто. Наложих се охраната му да ги изведе от съзнание посредством дозиран удар с тояжка по тила, след което вождът ги похвали и нареди да ги наградят с държавна награда.

- Предишните – сподели усмихнат Таката – като ме видеха с други хора, пускаха всички наред. Така се промъкна един с фотоапарат, че после се наложи да го унищожим.

- Фотоапарата ли?

- Не, фотографчията. И задето не проявиха бдителност, бяха най-строго наказани - три дни пеене на революционни песни. Нищо, че е само една. Но тези двамата са от стари кози ярета – не се хващат на този номер!...

Вътрешната уредба на фермата ме смая с оборудването си. Всичко бе от елитни световни марки. Иначе хората си бяха обикновени индианци, но, направи ми впечатление, доста добре изглеждащи – по-добре дори от самия Такто! Първо, не бяха татуирани или намазани с разни бои, не носеха никакви дрънкулки, нито клечки в носовете или ушите. Мъже и жени, всички бяха полуголи, само по бикини и слипове вероятно поради горещината. Второ, изглеждаха сякаш току-що изкъпани (надявам се не в моя чест) и трето, бяха добре охранени и в цветущо здраве или поне така изглеждаха.

Щом влязохме в една от сградите хората взеха да скандират нещо в един глас. На спонтанен шпалир щастливият народ акламираше своя държавен глава. На това Такто отвърщаше с радостна усмивка и бодро размахване на томахапката.

Направи ми странно впечатление, че хората не се шляеха безцелно по коридорите, а бяха разделени по пет-шест души в елегантни килии. Също като в затвор, но бяха обзаведени луксозно с всички удобства: телефон, телевизор, а май че и видеоманетофон, но в последното не бях съвсем сигурен.

- И телефонна мрежа ли има в Тактония, Такто?

- Не, телефонна мрежа няма.

- А защо им са тези телефони тогава?

- За лукс ....

Вървахме покрай клетките, посрещани навсякъде от хора с усмивки на лицата. Останах с чувството, че това са най-щастливите хора на света. Каква странна ферма!

- Какво всъщност правиш с тези хора, Такто? – попитах го на ухо, а той многозначително се усмихна и не отговори.

Директорът, единственият що-годе облечен човек тук, вървеше на крачка встрани и зад нас, усмихнат, както винаги в такива случаи: с раболепна и щедра физиономия и с широк жест представяше повереното му предприятие. Когато свършихме огледа, той ни покани в просторния си и хладен кабинет, където имаше климатична инсталация. Седнахме на луксозни, прозрачни фотьойли и пъргава сервитьорка ни сипа в дебели чаши двоен скоч с лед. Откога не бях пил уиски! Учуди ме главно това, че след първата глътка стомахът ме запари. Значи все пак имам стомах! Директорът си сипа допълнително почти пълна чаша, но Такто, както си говореше, стана, приближи и като взе чашата от ръката му, го изгони навън.

- Да не се учат отсега на пороци – бащински каза той.

Останахме сами двамата. Разположихме се удобно във фотьойлите, запалихме по един Кент и разговорът ни потръгна като по вода.

- Ти всъщност каква специалност взе? – попита Такто, опитвайки се да вкара едно кръгче дим в друго.

- Рентгенология.

- Да не би ракът да е оттам?...

- Едва ли –не е съвсем типично на стомаха... По-скоро неприятности...

- Какво ще кажеш да те направя един директор тук?...

- Тук? В никакъв случай! – отвърнах, спомняйки си как преди миг изгони директора.

Такто схвана колебанието ми, Такто добави:

- Ще ти се полага по бутилка скоч... седмично...не, дневно... – добави той, срещнал насмешливия ми поглед.

- Мерси, но не ща.

- Защо? – почуди се Такто.

- Аз не съм бил дотук сто километра пеша, без да броим хилядите през океана, за да ти стана директор.

- Ще ти плащам по хилядарка на месец.

- Хилядарка в какво?...

- В долари, разбира се.

- Не, не искам.

- Колко искаш?

- Изобщо не става дума за пари. Нямам намерение да бачкам. Ще ми се да живея както през последните месеци – волен като птичка. А и не си ми казал още какво правиш с всичките тези хора тук.

- Няма и да ти кажа. След като не искаш да станеш директор.

- Че как ще се съглася, като не знам какво произвеждаш! Може да правиш тези хора на кайма или пък на салам!

- Хм! Това не е лоша идея! Съвсем не се бях сетил!

- Хайде да си тръгваме...

- А, не. Преди да свърши уискито, не тръгвам.

Знаех, че Таката не издържа много на пиене и се зачудих, но реших да изгледам сеира докрай.

Аз се напих почти веднага – близо половин година не бях близвал алкохол, но Таката само след десетина минути ме надмина, взе да бърка българския с индиански, а накрая мина на английски с лек испански акцент (навремето разправяше, че майка му била испанка). Когато пианството му навлезе във фазата на хвалбите, реших да изкопча нещо от него.

- Така, кажи сега, колко вадиш от тази ферма? Милион годишно докарваш ли?

- Милион какво? – стана делови той и хлъцна.

- Долара, разбира се...

Сумата бе значителна, но знаех, че така ще мога да го предизвикам.

Той отпи нежна глътка и сведе поглед.

- Милион не успях да ги направя, мама му стара! Малко не ми достигнаха – отвърна с нескрито съжаление.

Ледените топчета скръбно звъннаха в чашата му като камбана на потъващ кораб.

- Защо, не се ли харчи стоката? – попитах небрежно.

- Напротив, докато има балами да се бият, харчи се!

Думите му донякъде ме озадачиха, защото мислех, че търгува с млада плът или пък с деца за осиновяване, но тук имаше нещо друго...

- Кое се търси най-много?

- Няма да повярваш, алкохолдехидрогеназата.

Отговорът му почти ме изхвърли от ринга, защото не можех да проумея какво общо има фермата на Таката с алкохолдехидрогеназата. Това, доколкото си спомнях от студентството, бе някакъв фермент в кръвта, който разгражда алкохола.

- Какво общо има тук дехидрогеназата?

- Ти си бил много семпъл бе, Тончо! Като студент ми правеше по-добро впечатление. Знаеш ли колко много хора искат, след като са си пийнали порядъчно, да изтрезнеят за нула време и да седнат зад волана или пък да започнат да пият отново?

Той бръкна в джоба на тогата си, измъкна пъстра опаковка, извади едно хапче и се нахрани да го глътне.

- Недей! – спрях го. – Язык за хубавото уиски! Пък и таман сме дошли на градус за приказка.

- Прав си, в такъв случай ще си взема инхибитор на алкохолдехидрогеназата. – И глътна друго хапче.

- Не се съмнявам, че стоката ти е екстра. Какво още произвеждаш?

- Ама ти май ме мислиш за пиян. Какво си казваш? Ще напия Таката и той ще ми каже всичко. Да, ама забравяш, че съм завършил висшето си образование в България. А там, освен на медицина се научих и как да се държа в общество...

- Какво общество.... – промълвих поразен.

- Добре, ще ти кажа, но не защото съм пиян – аз съм само пийнал, но изобщо не съм пиян. Така ли е, кажи! Не е честно, ако мислиш, че съм пиян. Но ще ти кажа. Ще ти кажа, защото съм решил да го направя, а аз обичам да действам по своя воля. Никой не може да командва волята на Великия вожд Такто! – извика той и понечи да измъкне томахащата си, но тя се запетляви в множеството кожени ремъчки по облеклото му. – Освен това ще ти кажа, защото ти, ако не станеш директор на моето предприятие доброволно, ще те направя ординатор по разпределение със заплата от сто лева плюс 5 от Тодор Живков.

- Какво разпределение! Да не би да съм учил тук?

- Това няма никакво значение. Когато реша, го пращам по разпределение тук – според нарушението, от една до пет години. На тебе като приятел – три, колкото е разпределението в България. Ти нали си бил по разпределение? – попита той ухилен.

- Бил съм – отвърнах мрачно, защото нямах отрадни спомени за този период от живота си, - но това е друго – изкупувам безплатното си обучение един вид. Освен това нямаш никакво законно основание...

- Законно основание? Че колко му е да спретна един закон, да свикам Народното събрание и да го приема със сто процента одобрение? Въпрос на часове.

- А ако все пак не съм съгласен?

- А-а-а-а, моля ти се, да не чувам такива работи. При Такто няма “не искам”, няма “недей”...

- Така, ти наистина си пиян. Добре, да допуснем, че се съглася да ти стана директор. За колко време?

- За три години, нали ти казах.

- Че как, нали три години беше, ако не се съглася?

- Беше, но вече не е. Тук законите се променят много бързо. С часове, с минути, дори със секунди! Искаш ли сега да измисля един закон и да го въведа в сила?

- Моля ти се, недей! В пияно състояние не бива да се издават закони.

- Защо да не могат? Понякога като погледнеш някой закон се чудиш пиян ли го е създавал или луд, но си мълчиш. И тук ще мълчиш.

- Никога не съм се замислял над подобни неща...

- Ти не си, но аз съм... Ти знаеш ли кое бе главното, което научих в твоята страна? Ще речеш медицината. Нищо подобно! Главното, което научих бе, че беззаконието е майка на законността.

- Че ти не беше ли комунист бе, Така?

- Комунист... Нали трябваше да ме приемат без изпит... Какъв комунист съм аз бе, братче. Първата работа, като се върнах тук бе да забраня всякакви подобни партии. Свободата и равенството са вредни за народа. Няма нищо по вредно за един народ от свободата и равенството, защото те скоро обръщат всичко на слободия и да се делят на равни и по-равни. А при мене няма лабаво! Каквото каже Такто, това е! Няма такива глезотии като демокрация и свобода. Тия глупости са за по-простите народи – американци, англичани и други такива. На мене тия не ми минават!

Усетих, че в това му състояние мисълта му летеше като прилеп без радар и реших да го водя на сляпо кацане.

- Така, кажи какво друго правите в тази ферма?

- Това, братко, не е само ферма. Тук имаме затворен цикъл на производството плюс мултипликационен ефект. Фермата е само първият цикъл – добив на суровина. Долу под земята има цял модерен завод за биопродукти. Произвеждам кръв и всякакви кръвни препарати, нали си спомняш: плазма, еритроцитна маса, серуми и какво ли още не. Понякога, когато млеконадоят е по-обилен, продавам и прясна кръв – много се търси, особено от по-възрастничките господа. Само като прочетат, че е от осемнадесетгодишно момче или момиче... и ченетата им падат от възторг. Хич не им се мре, мамка им!...

- Какъв млеконадой, да не би и кърма да продаваш?

- Виж, това е идея! Как не се бях сетил! Кърма! Ще трябва само да завишим малко раждаемостта.... Не, кърма засега не продавам. Така наричам на мой жаргон кръводаряването. По-точно кръводаването, тъй като това не е дарение, а всъщност продукта, който моите работници произвеждат.

- Искаш да кажеш, че тези петстотин души...

- Точно така, всички те произвеждат кръв...

- Че колко кръв ще изкараш от петстотин души, като могат да кръводаряват по веднъж в годината? Тури ги максимум по триста и петдесет грама годишно – това са към сто и седемдесет литра - до никъде няма да ти стигнат. А после трябва да ги храниш бадева цяла година.

- Ти наистина си изостанал, Тончо. Не четеш научни списания. Не си ли чел моите публикации за форсираното стимулирано кръводаряване?

- Не съм. В кое списание са публикувани?

- В моето. “Съвременен кръводарителен бюлетин”. Пет хиляди бройки на издание.

- Браво бе! И списание списваш. Да не кажеш, че си му и редактор?

- Че как иначе? Аз и докторат готвя...

- Докторат? Че какво разбираш ти от наука?

- Това няма никакво значение. За всичко си има хора. Броиш пет хиляди сухо, (надявам се няма да попиташ какво) и ти го правят. Аз нямам време за подобни глупости.

- А защо тогава го правиш?

- За престиж бе, майна? Ти не знаеш ли к’во е туй престиж?

- Добре, но щом имаш толкова много материал и данни, защо не седнеш сам да си напишеш доктората.

- Защото не мога да пиша.

- Искаш да кажеш, че не ти се отдава писането?

- Не бе, не знам да пиша. Никога не съм се научил. Не ми се е налагало...

- А как тогава... – понечих да го запитам, но се отказах. – И какъв е този твой метод за стимулиране на кръвообразуването?

- Много е прост. Всъщност идеята бе на един професор от Европа, но на него не му стигнаха възможностите да я осъществи. А аз можах. Стимулирам кръвообразуването по медикаментозен път, рационално хранене и след година редовно кръвоизливане, лицето започва да дава по един литър кръв месечно. Отделни индивиди са стигали до петдесет литра на година. Обявили сме капиталистическо съревнование между отделните килии за даване на повече кръв. За победителя – екскурзия до Ориноко с право на връщане. Засега фермата брои шестстотин души...

- Нали бяха петстотин?

- Шестстотин са, но аз ги казвам петстотин, заради данъчните...

- Какви данъчни бе, Така, нали си независима държава и всички са твои хора!

- А, законността преди всичко! Данъчната служба ми събира данъците и после ми ги дава, така че... Аз съм правова държава, независимо от това какво мислиш по въпроса. Та засега са около шестстотин души, но скоро ще станат хиляда.

- И какво друго се търси най-много, освен алкохолдеhidрогеназа?

- Представи си, тъкмо обратното. Инхибитора на алкохолдеhidрогеназата.

- Тя пък за какво служи?

- Тъкмо за противоположното – забавя изтрезняването. Знаеш ли колко поизгодно е икономически да гаврътнеш само две-три чашки и след тях едно хапче? Оставаш пиян по дълго време. А като започне да се изчерпва ефекта на хапчето, гълташ второ. Познавам един, който е пиян от година и половина. В кръвта му циркулират едни и същи двеста грама водка. За да получи същия ефект, би трябвало да изпие над триста литра. Това щеше да му струва луди пари, а така дава само стотина долара...

- Че защо не вземеш да продаваш водка, комбинирана с хапче, та да завладееш и алкохолния пазар?

- Ти си пълен си идеи, като магаре с пръдня! - похвали ме Такто. – Ще те направя аз тебе един съдружник, ама хайде да видим!

- А кой купува другата стока, имам предвид кръвните продукти?

- Е, това вече е военна тайна. Ако станеш директор, ще научиш.

- Дадено, ставам! – отвърнах спонтанно. (Не бях все още сигурен, дали наистина исках това или пък е бил още неосъзнатия ми план).

- Наистина ли бе, Тончо? – зарадва се той. – Да пийнем по този повод!

- Бих предпочел една от твоите таблетки – рекох.

- От кои – за изтрезняване или против изтрезняване?

- Против, разбира се...

Такто бръкна отново в джоба на тогата си и измъкна друга кутийка, извади оттам едно хапче и го удави с два пръста уиски.

- Подарявам ти ги – каза той с внезапна щедрост и ми ги пхна в ухото, тъй като в същия миг залитна върху мен.

Сложих го да легне на канапето и побързах да извикам досегашния директор (вече се считах назначен). Сипах му пълна чаша, която той изпи по офицерски – на един дъх – и поиска още. Отказах му. Да не се учат отсега на пороци...

- Слушай сега какво ще ти каже вожда! – рекох и той наостри ушите си.

- Първо, ти вече не си директор – покашля се Такто. – Директор ще бъде ей този тука човек, който е много добър мой приятел и да му се подчинявате, за да не се налага да си пишем писма от затвора. И второ... Всъщност второ няма. Хайде сега иди да представиш новия директор на персонала, докато аз подремна малко. Още ли си тук?

Тръгнах след бившия директор, чието име така и не узнах. Затова за себе си го нарекох “Бившия”. Като по даден знак всички питомци на фермата се наредиха на решетките и със сияйни лица взеха да скандират. Бившия едва ги усмири, но ентузиазмът още се четеше в очите им. Тогава произнесох прочувствена пиянска реч, каквато, вярвам, произнасят всички директори при назначението си. Не помня какво точно им казах, но бяха все хубави неща, предимно обещания и то толкова много, че Бившия едва смогваше да превежда. По едно време имах чувството, че обещава някои неща и от свое име, тъй като виковете на одобрение ставаха все по-мощни, тъкмо когато заговорих за международното положение и за агресивността на световния империализъм.

Усъмних, че той изобщо превежда точно думите ми, но това нямаше съществено значение, защото започвах изпълнението на своя грандиозен план.

Наложих се четири пъти да повтора заповедта да пусне хората от клетките, преди Бившия да я изпълни. В края на краищата разбра, че не се шегувам и когато обяви решението ми, буен рев на радост се разнесе и от мъжките, и от дамските, и от младежките, и от девическите клетки.

- От днес вие сте свободни граждани на тази страна и можете да идете където си поискате! – обявих тържествено. - Не забравяйте обаче кому дължите свободата си! На добър път в новия живот! – завърших патетично.

Първата група, излязла от клетките, взеха да ме подхвърлят във въздуха, скандирайки, като не пропускаха в кратките мигове на съприкосновение да пребъркат и без това празните ми джобове. (Кутийката с хапчета против изтрезняване стисках в юмрук. Те бяха твърде важни, тъй като на тях се крепеше крехкият ми план).

- Хайде, стига толкова! – покровителствено повтарях аз и в един момент те ме послушаха.

Само че по една случайност го сториха едновременно (случайностите се срещата на всяка крачка!), така че, след като ме подхвърлиха във въздуха, бях оставен да тупна на земята върху седалищните си части. Утешавах се с това, че все пак бях паднал от ниско, а питаш ли онези, които са били подхвърляни още по-високо, а после изведнъж всички им обръщат гръб. Много повече боли!

Когато и последната клетка бе отворена, тълпи от млади и здрави мъже и жени се смесиха, зажаднали едни за други, младежи и девойки, скришом въздишали зад решетките, плувнали в еротични мечти, сега се отдадоха един на друг и скоро коридорите, полянките и градинките наоколо станаха арена на мили сблъсъци.

Аз също се оттеглих в обширния си директорски кабинет, където заварих няколко възпитанички в крехка възраст (южните плодове зреят рано!), но не можах да се възползвам от ласките им, тъй като те не успяха да стигнат до консенсус относно реда по който трябваше да сторят това. Докато дебатираха, взех, че заспах.

Когато се събудих, бе вечер. Скочих, тъй като трябваше да дам на Такто ново хапче, докато не бе още изтрезнял. Повдигнах го за врата, а той посегна да ме прегърне, без дори да отвори очи. Извадих от кутийката едно хапче против изтрезняване и го пъхнах в устата му. После му надигнах шишето с уиски между устните и почаках, докато преглътне. Така-а-а-а! Осигурявах си още половин ден време за реформи.

- Аз много болен, Тончо, ти умреш! – ломотеше Таката на перфектен български.

Влезе Бившия и загледа загрижен вожда си.

- Малко е болен, но ще му мине. А сега ме разведи из предприятието! От днес то ще се нарича “Национален институт по кръводаряване и кръвопреработване”. Свалете тази табела и поръчайте нова.

Навън забелязах друга табелка на която пишеше: “Всяко бягство е безсмислено! Районът се наблюдава от сателит”.

Бре, този Такто! И спътник си поръчал!

- Това е само за заблуждение на противника – усмихна се Бившия.

Въздъгнах с облекчение, защото взех да се притеснявам, че може да се стигне до конфликт в космоса. А оттам до третата световна война имаше само една крачка.

Пазачите на портала, дошли вече на себе си след дозирания удар с тояжка зад тила, не искаха да пуснат напирещите питомци навън, спазвайки все още стария правилник. Когато се стигна до леки сблъсъци, кимнах на Бившия и той отиде да им разясни, че има смяна на властта. Пазачите оклюмали си свиха пъртушините и се оттеглиха в храсталациите, като не пропуснаха да си вземат по една девойка да ги пази от зверовете. Миг по късно тълпата се изнесе навън с радостни писъци. “Свободата е сладко нещо!” – констатирах дълбокомислено. Почувствах се не по-малко горд от Цезар, освободил обсадена крепост. Потупах доволен Бившия по рамото и великодушно го поканих да изпием по чаша уиски при мен. Нека разбере разликата между мене и бившия си вожд. При мене има демокрация!

На сутринта ме събуди необичайна глъчка. Скочих от леглото и бързо се облякох. На поляната се бе събрала мръсна и изпокъсана тълпа, в която трудно можех да позная чистите и изкъпани питомци на фермата.

- Какво има, деца мой? Защо се върнахте толкоз бързо? – запитах недоумяващ.

- Гладни сме! – викнаха по-смелите.

- Гладни ли сте? Ами защо не си купите нещо за закуска?

- Нямаме пари... Дайте ни социални помощи! Безработни сме!

- Че и пари ли да ви дам? Не ви ли стига, че ви дадох най-голямото благо – свободата? Ще работите и ще спечелите пари. Хайде сега, разотивайте се!

Никой не се помръдна, а ме загледаха с такава ненавист, че тутакси се разпоредих да ги нахранят. Само бунт ми липсваше при крехката ми власт! После наредих да ги изкъпят и да им дадат чисти дрехи.

- Какво да ги правим сега, да ги затворим ли пак в клетките, или да ги пуснем? – попита Бившия.

- Оставете ги да правят каквото искат. Който не работи обаче, не трябва да яде. Обяснете им добре това и повече храна даром – никому! Само на този, който даде кръв – два шоколада и два дни платен отпуск.

- Какво е туй отпуск? – попита Бившия.

Махнах с ръка, защото трябваше два дни да му обяснявам трудово-правните отношения, а я ме разбереше, я не.

Побързах да дам хапчето на Такто и се отдадох на писателство. В кабинета си имах една от онези ултрамодерни пишещи машини, дето пишат сами и седнах с удоволствие да напиша мемоарите си. Тайно възнамерявах да направя това по време на отшелничеството си край реката, но от постоянната борба за оцеляване не ми бе дошло наум да извадя листите и химикалката. Сега вече имах много време и прекрасни удобства и най-важното - желание да го сторя, така че се заключих в кабинета си и започнах.

* * *

Дълго мислих откъде всъщност да започна. Кога и къде съм роден разбира се ще напиша, но не ще ли е все едно за евентуалния читател къде и кога е станало това – дали в Каспичан през 1944 или в с. Крива поляна през 1954 г.? Детството? Детство като всяко детство. Сладко и кратко като сън. Ученическите години? Какво толкоз има да се описват – учиш, изпитват те и според отговора получаваш от двойка до шестица. Това

е. Следването? Не, преди това - казармата. Всъщност по-интересно беше случилото се непосредствено преди да ме вземат войник – перипетиите с донаборната комисия, но за това вече споменах. А самата казарма – какво да я описвам – дивотии колкото щещ. Всеки, който е ходил войник знае. За следването май има какво да се понапише, но то едва ли ще отнеме повече от три-четири страници. Работата? За този период не ми се пише. Защо, това не искам да обяснявам. Като че ли най-интересното се случи след идването ми тук...

В туй време на вратата се почука и влезе Бившия. Какво да правел с хората – мотаели се навсякъде и не искали да си ходят. Никой нищо не вършел, а искали да ядат, защото вече станало обяд.

- Нали ти казах принципа на социализма: който не работи, не трябва да яде!

- Но какво да работят, господарю, като нищо не умеят! Освен да ядат и да дават кръв, нищо друго не знаят...

- А какво са вършели преди да дойдат тук?

- Ами те са тук още от юноши, а тогава, освен да шуруват и да вършат магарии, нищо друго не са правили...

- Хм! – рекох. – Виж, за това не бях помислил. Ами... научете ги там на нещо – курсове за преквалификация някакви или ПУЦ.

- Туй пък какво е? – опули се Бившия.

- Професионален учебен център. Покажете им как се стреля с лък, как се върти томахавка и ги пуснете в гората да си уловят дивеч. Или пък им покажете как се сее жито...

- Че кой да им покаже, като никой не знае? Аз лък и стрели не съм държал от години...

- Не знам. Делото на давшите се е в ръцете на самите давещи се е казал един много мъдър човек, май че се казваше Остап Бендер. Така че действайте! Пари няма!

Бившия ме погледна твърде скептично и с известна доза ненавист, но не възрази и излезе. Гледай с какви работи ме занимават! Аз им дадох свободата а те... не оставят човека да си напише спокойно мемоарите!

Тъкмо се съсредоточих и вдъхновението ми започна да блика, на вратата пак се почука и влезе Бившия. Изглеждаше по-уплашен от обикновено.

- Какво има пак! – викнах разгневен.

- Не искат да се учат да стрелят с лъкове и стрели, господарю. Да не сме, казват, диваци? Ние сме мирни люде и никой не може да ни накара да избиваме бедните животни, за да се храним. Искаме, казват, да ядем както досега шницели и кюфтета...

- А тези шницели и кюфтета от какво ги правят? Да не би от каменни въглища?

- Не се ли правят от кайма? – попита плахо Бившия.

- А каймата от какво се прави?

- Не знам. Ние я внасяме от Китай.

Подпрях глава на дланта си и се замислих. Не е лесно да се ръководят държавните дела! Особено ако на държавния глава му хрумне да пише мемоарите си...

- За колко дни имаме храна тук?

- За два-три...

- Като свърши, какво правите?

- Купувахме.

- Ами пак купете!

- А пари?

- Преди откъде вземахте?

- Вождът Такто даваше.

- А, това сега не може да стане. Виж какво, давай им да ядат засега, а после все ще я уредим някак си...

- Слушам, господарю! – поклони се раболепно заместникът ми.

- И стига с това “господарю”! - викнах и отново се опитах да се задълбоча в спомените си.

Чувствах, че нещо ми липсва и като се замислих, установих, че това бе моята лечителка Миа. Тутакси се разпоредих да я повикат. Трябваше да ѝ задам няколко въпроса, преди да стигна до момента на появяването ѝ.

- Малко трудно ще я намерим – поклати глава Бившия. – Доколкото ме известно минала е в нелегалност...

- Защо? – погледнах го слисан. – Какво е направила?

- Оглавила е ново революционно движение.

- Пак ли революционно движение? И срещу кого се бори?

Бившия мълчеше, навел глава.

- Срещу кого се бори? – попитах отново, предчувствайки нещо недобро.

- Срещу тебе, господарю.

- Срещу мене? Че аз още не съм взел властта като хората и ето ти – съпротива.

Що за народ сте вие?

- Свободолюбив, господарю...

- И ти ли си един от тях?

- А, не – поклати скромно той глава. – Аз – не.

- И какво не му харесват на моето управление?

- Не съм сигурен, но мисля, че има връзка с уволнението на хората.

- Че аз освен тебе никого не съм уволнил... Да не би да искаш да кажеш?...

- Да, господарю. Свободата за тези хора е равностепенна на уволнение...

- Чудовищно! – промълвих смаян. – Да им дадеш свобода, а те да се борят против нея!...

- Вие им давате свободата или да умрат от гладна смърт, или да станат крадци и разбойници.

- Но защо? Нима съм в състояние да им осигуря друга работа? И то след като не умеят нищо да вършат...

- Могат, господарю.

- Могат ли? Какво?

- Да дават кръв...

Погледнах го отчаян, но Бившия стоеше неподвижен с каменно лице и кой знае защо ми напомни на цветните корици на някогашните евтини книжки на които бяха нарисувани строги и мъжествени индиански вождове. В един миг ме достраша от него. Този човек може би бе много по-опасен, отколкото предполагах.

- Какво предлагаш да направим?

- Аз вече съм го направил. Елате да видите!

* * *

Вървахме по чистите бели коридори на фермата. От всички клетки се показваха чистички, измити и щастливи лица, които скандираха в един глас:

- Тончо! Тончо! Тончо!...

Отначало ми беше малко терсене, но после, като видях, че радостта им май че бе искрена, си рекох: “Какво пък, може и да съм заслужил, кой знае?...”

Явно бе време да събудя Такто, след като освободителната ми акция се бе провалила. Той се надигна сънен, разтърка свирепо очи с юмруци и като се усмихна виновно рече:

- Брей, Тончо, аз май се поуспях...

Погледнах предпазливо към Бившия, но той стоеше невъзмутим и не помръдна.

- Радвам се, че си почина добре, приятелю. Това уиски се оказа май доста силно.

Такто погледна скъпия си платинен часовник, не повярва на очите си и се взря втори път, като си сложи и очила. Направи кисела физиономия, откопча го от ръката си и ми го подаде.

- Подарявам ти го, приятелю. Датите му май грешат, но иначе е хубав часовник – струва четири хиляди...

Поколебах се, но го взех. Не всеки ден можеш да получиш такъв щедър подарък и то от върховен индиански вожд, още повече, че датникът му съвсем не грешеше, ами на Такто му се губеха няколко дни. Бившият понечи да каже нещо, но аз го погледнах строго и той само се покашля. Това насочи вниманието на Таката към него.

- Ти какво правиш тука? Нали назначих нов директор?

Реших да играя “ва банк” и смело рекох:

- Какъв нов директор, Така? Никога не си назначавал!

- Не назначих ли тебе?

- Сънувал си, братко! – засмях се насила. – Какъв директор става от мене? Че аз хабер си нямам от управление. Не е това лъжица за моята уста...

- Сънували сте Ваше величество! – потвърди и Бившия, отново настоящ директор.

- Май препихме днес – хвана са за слепоочията Таката. – Колко изпихме, а Тончо?

- Към бутилка и половина... – отвърнах предпазливо.

- А защо така ме боли главата? – по-скоро на себе си рече той.

- Да не е от онова хапче? – подхвърлих.

- Какво хапче? – строго запита Такто.

- Онова, което продължава ефекта на алкохола – инхибитора на алкохолдехидрогеназата...

- Аз ли ти разправих всичките тия работи? Че те са фермена тайна! Туй хапче не ще да е много чисто... Боли глава, а сънувах и едни кошмари...

Премълчах тактично и погледнах към Бившия, отново настоящ директор. Нямаше да ме издаде. На него му стигаше, че е отново директор, защото иначе трябваше да си вади хляба с кръводаряване.

В този миг звънна един шоколадовокафяв телефон, Такто го вдигна и изведнъж цял се напрегна, изпъна се в стойка “мирно” и само дето не козирува.

- Тъй верно, хер полковник! Съвсем не господин полковник! Не може да бъде, сър! – изреди той всички познати обръщения и накрая метна към мен объркан и недоумяващ поглед. – Слушам, екселенс! Очаквам ви...

Отначало помислих, че Таката се е пообъркал под действието на онези хапчета, но като видях тревожния вид на директора, разбрах, че нещо сериозно се бе случило.

- Какво има Така? - попитах.

- Онези склерозирали старци са се побъркали! От три дни не била отивала кръв долу и заводът изчерпал суровината. Как е възможно това! – викна той към директора, а той само въртеше очи и нищо не отвърщаше.

Прецених, че оставането ми тук ставаше опасно, затова попитах:

- Как мога да напусна фермата, Такто? Явно ти предстои важна среща...

- Директорът ще те придружи до портала– с досада отвърна той. – Ще се видим по-късно.

Навън попитах директора:

- Какъв е този хер полковник?

- Директорът на завода.

- Че не си ли ти директора?

- Аз съм само на фермата, а на завода е хер Ханке.

- А... къде е този завод? – попитах внимателно.

- Под земята. Точно под нас.

- И тези... склерозирали старци откога са там?

- От сто години...

- Хм. Да не би да има нещо нередно в тази работа, че сте построили завода под земята?

- Нищо нередно няма. Просто старците не могат да понесат горещините.

- Трябва да са важни птици, след като Такто така козирува на този полковник.

Той ли е директорът?

- Не, той е началникът на производството. Но защо не пита приятеля си за тези неща?

- Защо? Нали няма нищо нередно?

- Може и да има, но аз не знам... Като тази ферма, например...

- Че какво ѝ е на фермата? Храните хората, поите ги, грижете се за тях... Все едно, че са в санаториум.

- Ние точно за санаториум сме го обявили официално. Да не би да смятате, че в една болница вземат по-малко кръв за изследвания?

- Прав си – отвърнах, макар да не бе съвсем прав.

- Мия ще те чака в колибата – пошепна той на сбогуване.

- Откъде знаеш? Да не би и ти?...

Той кимна утвърдително.

- Значи си бил в организацията за борба против мене?

- Да.

- Но сега, след като съм свален, тя би трябвало да се саморазтури...

- Ще се разтури, само при положение че официално обявиш, че се отказваш от властта. Затова иди при Миа и ѝ кажи, че абдикираш.

- Ти... откъде знаеш такива думи, мислех, че си...

- Завършил съм Оксфорд...

Облещих се и попитах:

- Ти да не би да си от елите на племето?

- Син съм на вуйчото на лелята на бившия вожд...

- Ясно. А Миа каква е?

- Тя ми е дъщеря...

- Така ли? Не знаех... Ами щом ти е дъщеря... сигурно ти е разправяла някои неща за мен...

- Нищо особено. Каза ми, че си имал рак на стомаха и че Такто ѝ наредил да те излекува и доведе при него...

- Такто ли? Тя ми каза, че жрецът...

- Такто, освен че е Вожд, е също и Главен жрец, Върховен главнокомандващ на сухопътните, военно-речните и танковите сили, а също и Лидер на партията за освобождение на Тактония, Ръководител и на едноименното съпротивително движение, Главен лекар и Министър на здравеопазването, Върховен...

- Има ли власт, която да не притежава?

- Не е Председател на академията на науките...
- Че как е пропуснал такова нещо?
- Нямаме още академия...
- Ама ще имате, нали?
- Разбира се...
- Какво още ти каза Миа? Тя наистина ли може да лекува рак?
- Петдесет процента – отвърна безстрастно директорът.
- Какво значи това? – изтръпнах, спомняйки си вица за петдесетте процента от цялата ръка.
- Половината от лекуваните от нея хора оздравяват, а другата половина – не.
- А... тя каза ли ти аз от коя половина съм?
- Още не било ясно. Каза ми, че отначало си бил много зле – говорел си с едно куче и с един паяк на име Густав...
- Всичко това не е ли било? Струва ми се, че се е случило...
- Това е от дивата жълта папая, дето си ял. Предизвиква халюцинации...
- И все пак... не ти ли е казала, имам ли някакви шансове? – попитах плахо.
- Нямахме време да поприказваме по-дълго, но разбрах, че си вървял към подобрене...
- Мислиш ли, че е така?

Той кимна окуражаващо и за пръв път се усмихна едва-едва. Внезапно ми се прищя да прегърна този мъж, но срещнах суровото му и твърдо лице, като от кориците на книжките от детството ми и се отказах. Щеше да бъде лигаво. Само му стиснах ръката. Не беше потна.

- В храстите до пристана има скрит сал. Вземи го и се спусни по течението. Придържай се близо до левия бряг. След около час ще бъдеш при колибата.

- Където е живял Готлиб? Имало ли е наистина такъв човек или и това е било...

Директорът не отвърна, а ме погледна благо, но в никакъв случай – съжалително. Това ми вдъхна известна надежда, защото от опит знаех, че винаги неволно се отнасяме с известна доза съжаление спрямо един обречен човек.

Махнах с ръка и тръгнах бързо към пристана. Отвързах сала и се отблъснах с пръта от брега. Огромната река ме пое и понесе в прегръдките си. Почувствах се малък като тресчица сред тази необятна маса вода и дори за миг почувствах, че сякаш е живо същество. Прищя ми се да ѝ кажа нещо, но от вълнение нищо не ми идваше наум.

Погледнах с недоверие малкия сал. Той бе скован набързо от няколко леки дъски, под които бяха наредени шестнадесет празни тенекии от... бяло саламурено българско сирене. Гледай ти какъв късмет! Да се нося по Ориноко върху празни тенекии от българско сирене! Палубката бе оплетена от манилово въже, върху което бе метната рогозка от палмови листа. Всичко това ми напомни нещо много далечно, но скъпо и аз полегнах върху рогозката, загледан в бялото безоблачно небе.

* * *

Знаех, че вече е минал час от тръгването ми, съзнавах, че трябва да стана и да насоча сала към брега, но не го сторих. Лежах безсилен на рогозката и гледах с невиждащи очи небето. Като на лента целият ми живот се изниза пред очите ми – детство, юношество, ученически години, студентски години, работата ми като лекар...

Тук лентата се забави – започна с прекрасните първи години от живота ни с жена ми и с малкия ни син. После започнаха неприятностите – и в семейството, и в работата. В семейството – с малките лъжи и измами, в работата – с първите компромиси със съвестта...

Ето го партийния секретар на болницата Костов. “Ще направиш всичко възможно на овакантеното място за ординатор в рентгеново отделение да бъде назначен д-р Петков...” Но как така, отвръщам, кой е този д-р Петков? Та той току що се е дипломирал! Знаете, че от години чака друг човек със специалност... “Той ще почака” - отвръща партийният секретар. – А д-р Петков е син на наш изпитан другар.

Този Петков на няколко пъти пропусна важни рентгенологични диагнози, в резултат на което на пациентите не бяха направени своевременно операции и някои от тях загубиха живота си. При последната му груба грешка го предложих за уволнение. “Млад е още, неопитен, ще се научи...” – казва главният лекар. Да, но той не иска да се учи, отвръщам... Не се явява на колоквиумите... Как ще вземе специалност? “Ти не бери грижи за това... Още днес да оттеглиш предложението си...” Няма да го оттегля, заинатявам се. Този човек е опасен за здравето и живота на пациентите!... “Абе ти на партийното и административното ли ръководство се противопоставяш? Знаеш ли къде отиваш бе, другар?” Отивам си къщи, отвръщам. Оставам в отпуск, ако трябва и в неплатен и ще се върна когато този Петков напусне рентгена...

Вкъщи жена ми вдига невъобразима врява. Вместо да ме подкрепи, започва да ми се кара, а аз най-много мразя да ми се карат без да съм виновен. Толкова ли съм бил наивен, толкова ли съм бил глупав, че да се правя на Дон Кихот?

Банална история, но истинска...

Минава месец, два, а никой не ме търси от болницата. Научавам, че колегата Петков бил “взел” колоквиумите си и се готвел за изпит за специалност. Вече съм в неплатен отпуск и не получавам заплата. Жена ми не ми дава да ям. Качвам се на тавана и там си правя от дъски малка стаичка – само с едно легълце, масичка и стол. И една малка печица “циганска любов”, която припалвах през студените нощи с трески от тавана. Докато имах някой лев в джоба си купувах евтин салам и го пържех бъркан с яйца на печицата. Когато парите свършиха, търсех храна в кофата за смет. Нашата. Там синът ми, вече гимназист, понякога тайно оставяше в найлонова торбичка нещо за хапване... Нямах нито баня, нито тоалетна. Започнах да мириша зле. Дрехите ми бяха за пране... Не се бръсних и пуснах брада. Заприличах на клошар. По цял ден лежах на твърдото диванче и гледах тавана, стремейки се да не хабя енергия. Отслабнах много. От постоянния глад в стомаха ми се появи тъпа болка...

После жена ми ме изгони от тавана. На собствената ми къща. Започнало да мирише на лошо... Тръгнах из града. Никой не позна в изпокъсания и брадясал несретник доскорощния завеждащ рентгеновото отделение на болницата...

До един контейнер за смет срещнах друг несретник. Той ме позна – оказа се, че ми е бил пациент. Благодарен. Заведе ме на тавана на един панелен жилищен блок. В късна доба стигнахме с асансьора до най-горния етаж и после тихо се изкачихме по железната стълбичка към тавана. Едва успях да го сторя от изтощение. Вътре бе полутъмно и ниско – вървахме приведени, докато стигнахме до преливника на парното отопление. Опряхме гърбове в топлия резервоар и мълчахме. Тогава човекът до мен ми оплака съдбата си – близка до моята, но причината била пианството. Вече не пиел –

нямал пари, но жена му не го искала – била си намерила друг. Банална история, но истинска.

На другия ден сме на сватба. Моят нов приятел вади от един кашон запазен черен костюм, дава друг и на мен. На сватбата никой не ни гони - едните мислят, че сме откъм страната на младоженеца, а другите, че сме откъм булката. Гледат ни малко особено, въпреки че се поизкъпахме с топла вода от преливника и вече не миришехме толкова... В ресторанта седнахме на една отдалечена маса и ядохме до насита. Булката в стомаха ми не изчезна... Виното ме замая и едва не заспах от топлината на парното...

На другия ден сме на погребение – пак подобна ситуация... Сядам изнемощял на прага на един магазин да си почина и млада жена пуска в скута ми смачкано левче. След нея – друга. Вечерта с приятеля ми имаме пир: топъл хляб, парче салам “Кучешка радост” и шише вино “Памид” за него. Аз не искам да пия – стомахът ме боли...

На другия ден отново сядам на прага на онзи магазин. Най-много се опасявам да не ме познае някой, въпреки че съм отслабнал и брадясал...

Идва милиционер и ме прогонва. Ще ме арестува, казва, ако още веднъж ме види да прося в неговия район. Отивам в друг район. Тук хората са по-малко щедри.

Вечерта в тавана ни се появяват пришълци – нелегални емигранти от съветските републики. Май че са грузинци... Един от тях прекарва жица от асансьорната клетка и пуска ток на тавана. Вече е светло и топло. Готвят на котлон...

Съквартирантите ни имат много пари. Черпят ни с черен хайвер и водка. После се напиват се и започват да пеят на висок глас. Живеещите под нас чукат по тавана.

На другия ден водят младо момиче. Когато му посягат, то хуква да бяга и се качва на покрива, а те – след него. Дали се подхлъзва, или някой го бута, но то пада и се размазва на козирката пред входа. Грузинците изчезват яко дим. Ние оставаме да прекарваме нощта тук. Невинни сме.

На сутринта живеещите в блока заваряват с електрожен решетка на входа към тавана. Хванати сме в капан! Ще умрем от глад! Промъкваме се на покрива, оттам се прехвърляме в тавана на съседния вход и се измъкваме по стълбищата.

Отиваме в един недовършен магазин в голям жилищен блок. Тук е щяло да има супермаркет. Поставили се дори вратите и прозорците, но част от тях липсват – изгорени са от бандата циганчета-наркоманчета, които идват тук да дишат лепило, а някои дори се опитват да се боцкат. Опитваме се да ги прогоним, но те, хлапета на по десет-дванадесет години, ни нападат като глутница кучета, събарят ни на земята и ни обират до шушка. Че и няколко ритника отнасяме. Изгонват ни и заплашват, че ще ни удушат, ако се върнем. Вече били обесили един старец с жица. Никой дори не разбрал...

В една недовършена кооперация ни провървява – промъкваме се през малко прозорче в мазето, на единия от етажите има дограма със стъкла и много греди и дървени отпадъци. Палим си огънче под отвора на комина и се стопляме. В празна консервена кутия си сваряваме дори чай. Без захар. Тук е хубаво, но докога? Щом се постопли и строителите ще продължат. Лошото е, че кооперацията е само на две пресечки от бившия ми дом. Причаквам скрит зад ъгъла и виждам жена ми да излиза сутринта за работа. Малко след нея синът ми тръгва за училище. Върви приведен. Искане ми се да ида и да го видя, но не смея. Как ли ще реагира? Не ме е виждал от месеци...

Приятелят ми е горд и не иска да проси. Той е бил някога капитан на рибарски кораб... Малък кораб. Затова обикаля на сметището и събира железни отпадъци. Отивам един ден с него да му помагам, а и да усвоя занаята. Спявам се в някакви камари с отпадъци и се удрям зле по главата. Кръвта ми тече. Нямам сили да стана. Лежа близо час в боклука, докато ме открива стар циганин и вика приятеля ми. На главата ми има голяма рана. Води ме в болницата, въпреки протестите ми. В приемното сестра Проданова ме превързва, спирайки дъха си, когато се надвесва над мен. После

внезапно ме познава, но не се издава, а убеждава дежурния лекар да ме приеме в отделението. Сътресение на мозъка и контузно-разкъсна рана на главата.

В отделението ме изкъпват и искат да ме обръснат, но аз упорито отказвам. За да не ме познаят. Въпреки това ме познават. Изреждат се да ме видят почти всички колеги с изключение на Петков, на Главния и на партийния секретар. Колегите в отделението ми влизат в положение и ме оставят да се възстановя по дълго от нормалното. Близко месец. Наближава зимата...

Една нощ ставам от леглото и тихо слизам до рентгеновото отделение. Влизам, като отварям с парче магнит вратата (само аз знам как). Чудя се как да си направя сам рентгенова снимка на стомаха. Приготвям си бариева каша и я изпивам – това е нужно за снимката. Лягам и нагласям тубуса над стомаха си. В това време влиза дежурният рентгенолог. Д-р Петков. Гледа ме, сякаш съм призрак. Само натисни копчето, моля го, за да не се мъча да правя приспособления. Натиска го. Гледам снимката на екрана. Язва. Голяма язва на стомаха. Да беше поне на дванайсетопръстника...

Един ден внезапно ме посещават Главният и партийния. Канят ме да се върна на работа. Нещо се е случило. Свалили са Тодор Живков. Не мога да повярвам, докато не чувам виковете на хората на площада.

Ставам и напускам болницата. На площада е студено, но хората стоят и слушат невероятните истории на политзатворници и концлагеристи... Белене, Куциян, “Слънчев бряг” край Ловеч... Не е за вярване...

Не усещам как ме избутват към микрофона и как ме подканят да кажа нещо. Казвам няколко думи. Не се оплаквам. Обяснявам как съм останал без работа, защото съм отказал да се подчиня на партийно решение... “У-у-у-у-у!” – вика площадът. “Убийци! Червени боклуци! Всички на бесилото!” – викат от всички страни. После всички заедно тръгваме към дома на главното партийно величие. То ни посреща на балкона на луксозния си апартамент и се опитва да ни успокои. “У-у-у-у-у!” – викат отдолу хората. Величието маха с ръка и се прибира. Ние не се прибираме и продължаваме да викаме: “Убийци! Червени боклуци! Да ги избесим по стълбовете!”

После припадам от глад и студ. Все още съм много слаб след болницата. Идват двамина и ме отвеждат в топла квартира. Оказват се активисти от някакъв клуб за демокрация. Съживяват ме и ме канят да стана активист в клуба им. Съгласявам се.

На изборите “нашите” печелят, но не с много, и част от активистите стават депутати. До мен не стигат, но и аз не се натягам – все още не се чувствам добре... Стомахът ми е като пробит. Язвата. Как да я лекувам, като нямам пари за лекарства?...

Трябва да се върна отново на работа. Колегите ме посрещат едва ли не като репресиран от бившата власт. Отново ставам завеждащ отделение. Жена ми праща сина ми да ме моли да се върна вкъщи. Връщам се заради него. Спя в отделна стая, храня се навън, но какво, като не ми се яде – стомахът ме боли, въпреки скъпите лекарства...

Държавата върви към провал. Нови избори. Нови митинги. Отново държа реч. Сред опозицията забелязвам и д-р Петков. Че той кога стана десидент? Виждам до него партийният (вече не е партиен секретар – разтурили са партията) да му шепне на ухото.

Печелим изборите. С малко, но завинаги. Ставам съветник в общинския съвет. Петков пък е назначен от новата партия за главен лекар на болницата. Продължавам да работя в рентгена. Дори намирам време да защитя отдавна подготвяната си дисертация и да стана кандидат на науките... Нещата най-после се оправят, мисля си...

Един ден на заседание на общинския съвет председателят на нашата партия идва и ми казва:

“Ще направиш всичко възможно на овакантеното място за ординатор в твоето отделение да бъде назначен д-р Пейков...” Но как така, отвърщам, кой е този д-р Пейков? Та той току що се е дипломирал! От години чака друг човек със специалност...

“Той ще почака” - отвръща ми председателят. “Колегата Пейков е син на господин Пейков, онзи, големият бизнесмен, който спонсорира партията ни на изборите...”

Д-р Пейков се оказва не само некадърник, но и без желание да се научи. Поради това... при поредната му грешка го предлагам за уволнение.

“Млад е още, неопитен, но ще се научи...” – казва главният лекар д-р Петков. Да, но той не иска да се учи, отвръщам... Не се явява на колоквиумите... Как ще вземе специалност? “Ти не бери грижи за това... Още днес да оттеглиш предложението си...” Няма да го оттегля, заинатявам се. Този човек е опасен за здравето и живота на пациентите!... “Абе ти на партийното и административното ли ръководство се противопоставяш? Знаеш ли къде отиваш ти бе, господине?” Отивам си вкъщи, отвръщам. Оставам в отпуск, ако трябва и в неплатен и ще се върна когато този Петков, пардон, Пейков напусне рентгена...

Не се стига дотам, защото скоро след това нашият нов министър-председател захвана да прави реорганизация на държавните структури, което ще рече – масови съкращения. Болниците и те са държавна структура. Сигурно и тук ще искат съкращения. Е, сега е моментът да се отърва от Пейков, мисля си и чакам Петков да ми каже бройката... Вместо това идва един ден и ми казва: “Ти си вече в предпензионна възраст – вие, рентгенолозите, нали се пенсионира по-рано, та си мисля, дали да не те пратим в заслужена пенсия?...” Каква пенсия, викам му, досега никои рентгенолог не се е пенсионирил преди шейсетгодишна възраст, ако и да има право да го стори по-рано. А освен това ми остават още няколко месеца... “Добре, ще те оставим още няколко месеца, но при следващото съкращение ще изгърмиш, да знаеш!”- казва кисело той.

Тези няколко месеца са един безкраен кошмар. Непрекъснато си търся работа и никъде не намирам – навсякъде текат съкращения. Преструктурирането на държавната машина продължава с пълна пара. А аз взех, че гласувах за тази власт! И уж е наша!

Пресрамявам се и отивам да разговарям с председателя на нашата партия. Той вдига рамене – нищо не мога да направя, казва, това са ваши административни работи, ние не се месим... “А да ми пробутват Пейков можехте нали? Защо не съкратихте него?”

Отивам при кмета, оплаквам му се, а той дори не ме изслушва – много съм зает сега, казва, обади ми се друг път. Колегите ми общински съветници започват да си шушукат, гледайки тайно към мене. Никои обаче не идва да ме попита как съм. А болката ми в стомаха вече се е превърнала в ледена буца. Тежи, сякаш е пълен с олово. И не ми се яде нищо. И най-вече – месо. Чудя се как съм ял преди месо...

Трийсети юни приближава главоломно. Рожденият ми ден. Не че ще празнувам. Това е денят на уволнението ми. Влизам в пенсионна възраст. Ето защо търся работа къде ли не. Вече не само като лекар. Опитвам като представител на някоя от многобройните чужди фармацевтични фирми. Никакъв отговор – там търсят млади хора. Питам в една фирма, набираща лекари за чужбина. Стар съм бил. Сигурно съм имал и кръвно налягане, отвръщат ми. Де да беше кръвно налягане!...

Моля един ден рентгеновата лаборантка да ми направи снимка на стомаха. После се заключавам в кабинета си и щракам копчето на екрана. Картината ме кара да настръхна от ужас и да повърна в мивката – пипалата на рака са плъзнали като корен на отровно растение във всички посоки. Късно е и за операция – сигурно имам и метастази – иначе защо ще слабея толкова?

Започвам да се готвя за смъртта. Тя е неминуема и аз съм я приел отдавна като факт. Страх ме е от болката. А зная, че ракът боли много... Помня вуйчо си...

Тогав се сещам. Ориноко! Моята стара младежка мечта! Нима никога няма да я видя?

Отивам в параходството при администраторката и я питам за място като корабен лекар. Нямамо вече корабни лекари, но като моряк можела да ме уреди, но срещу... сухо. Нося й всичките си спестявания. За Южна Америка, подчертавам. Тя приема документите ми и казва, че ще ми се обади. След колко време, питам, защото аз бързам. Всички бързаме, отвърща ми мъдро, но аз знам, че никой не бърза повече от мене...

Ето ме вече пенсиониран. Но докато получа пенсия, докато се задвижи бюрократичната машина, ще минат месеци, а аз съм без пукната пара – всичко дадох на онази шушумига от параходството. Отивам на поредното заседание на общинския съвет. На никой от колегите ми съветници не му пука – пак се събират на групички през паузите и кроят интриги – едните са вечно “за”, другите са вечно “против”. За всичко. Независимо за какво става въпрос. Опозиция до дупка! Отвратен напускам общинския съвет. Никой не се трогва. На мое място идва следващият...

Отново съм изгонен от къщи. Пак съм на тавана. Стомахът ми е като скъсана торба. Един след друг получавам откази от многобройните фирми където се обаждам за работа. Тръгвам из града да търся каквато и да е. Дори като общ работник на строеж. Като ме виждат толкова слаб, ми отказват. Отчаян един ден вземам парче картон и написвам с големи червени букви:

“ЛЕКАР-РЕНТГЕНОЛОГ, ДОКТОР НА НАУКИТЕ, ТЪРСИ РАБОТА ВСЯКАКВА. МОЖЕ И КАТО ОБЩ РАБОТНИК”.

Сядам на стълбите пред общината и опъвам транспаранта пред себе си. Край мен минават хора и ме заглеждат за кратко, но никой не спира да ме попита или да ми каже нещо. Включително и бившите ми колеги-съветници. Минава кметът и нарежда на дежурния полицаи да ме изгони. Аз се дърпам и не искам да стана. В края на краищата ме изблъсква до фонтана срещу общината. Журналисти-фотографи щракат, после някакви млади момичета искат да им дам интервю. На другия ден цъфвам на първите страници на няколко вестника. **“КАКВАТО И ДА Е РАБОТА ТЪРСИ БЕЗРАБОТЕН ДОКТОР НА НАУКИТЕ”.** (Кой кого търси не става много ясно). И какво от това? Всяко чудо за три дни. Някои от прочелите вестника обаче ме познават и идват при мене. Първа е жена ми – как не ме е било срам да я излагам така... После идва синът ми. Като ме вижда, заплаква. След него и аз... Трета е сестра Проданова от хирургичния кабинет. Кани ме у тях да ме приюти. Била сама. Отказвам. Макар че много ми се ще топла храна и меко легло. И кротка ласка.

Съвсем неочаквано се появява бившият ми партньор-клошар и капитан на рибарски кораб. С раздрънкан Мерцедес (но все пак Мерцедес) и ми предлага да ида на рибарското му корабче, което си реституирал преди месец. “Ври от сафрид в залива, уверява ме, а скоро ще излезе и паламуда. За месец си купих тази таратайка...” Приемам – нали трябва да свиквам с корабите...

Осъмвам в рибарската му хижа край морето. Приятелят хърка на другото легло в компанията на недотам млада дама от рибарските среди. Няколко дни хвърляме мрежите за риба, но уловът е слаб. Много рибари се навъдиха, а рибата е все същата. Все пак гладни не сме - печена риба има колкото ни душа иска...

На десетия ден недотам младата дама от рибарските среди начева все по-често да поглежда към мен, наситила се на еднообразните ласки на приятеля ми, той забелязва това и се вкисва. Затова благоразумно си обирам крушите.

Проверявам какво става с парахода за Ориноко. “Идвайте - вика онази шушумига по телефона. - От три дни ви търся, не мога да ви открия! Има параход за там, след няколко дни тръгва...”

Тръгвам, без да кажа никому. Дори на приятеля си клошар...

И ето ме сега, лежа на сала, носен от течението на голямата река, вперил ослепял поглед в бялото нажежено небе и не зная колко време е минало – ден или месец... Лежа безчувствен – нито в сън, нито буден, немислещ, неподвижен, нечувстващ нито глад, нито жажда...

По едно време за сала ми се закача с лодката си мършав старец и започва да ме убеждава, че нямам право да плавам по реката без разрешително за плавателен съд. Че какъв плавателен съд е това бе, дядка, викам му, а той се пени: “Дай си капитанското за правоспособност!” Какво капитанско бе, ти да не си изкукуригал? Той се ядосва и изчезва. После идват двама приятели от ученическите и студентските години и казват, че третият е мъртъв. Не искам да повярвам и те изчезват. Тогава се появява мъртвият и започва да ме уверява, че да си мъртъв не е нищо особено – всъщност си жив, но хората не те виждат... “А аз защо те виждам?” – питам го. “Защото си мъртъв!” – отговаря ми той и аз усещам как косата ми настръхва от ужас. Чувствам, че това е кошмар и искам да се събудя, но не мога. Лежа вцепенен, всичко виждам, всичко разбирам, а не мога да помръдна. Дори ми се струва, че дишам и че сърцето ми бие... Дали наистина съм мъртъв? Опитвам се да извикам за помощ, но не мога. Само глух стон се изтръгва от гърлото ми, но дали е стон, или бълбукането на водата около тенекиите на сала, не е ясно.

После сякаш се извисявам над себе си и наблюдавам отвисоко сала и проснатото си върху него неподвижно тяло – бяло и безпомощно. Прибирам се в тялото си на топло (на душите също им става понякога студено), а след време пак излитам. Установявам, че е безкрайно приятно да летиш безтелесен над земята.

Реката свършва и започва морето. Зная, че Ориноко се влива с делта, но не я виждам – пред мен блясва синевата на морето... Старецът от лодката ме чака на устието с пушка-манлихера в ръце и дори стреля. Виждам беззвучно мърдащите му устни, после пламъчето от цевта и летящия куршум. Трябва да го избегна, но не мога, а и не искам - улучва тялото ми, но то е безчувствено – усещам само разтърсването от тежкия куршум.

И ето, салът навлиза в морето. Вълните са големи, но той, все още под напора на течението, се качва връз тях, изправяйки се почти отвесно по белите им гърбове. Аз лежа, вкопчил пръсти в манилената мрежа на палубата и не мога да направя нищо – дори да се откъсна от тялото си не мога – не искам да го изоставя сега, когато е в беда. Милото ми изтерзано тяло!...

Течението ме изхвърля в тих, лъчезарен залив, закътан сред чудни скали. Водата му е бистра и прозрачно синя. Тук е толкова тихо и спокойно, че не мога да повярвам. Не мога да си представя, че отвъд скалите е разбуненото разпенено море... Сякаш съм попаднал в друг свят, в някакъв Залив на блаженството... А не е ли това Раят и ако е, с какво съм го заслужил?

Измъквам се от тялото си и се гмурвам в изумрудените води. Те са божествено прохладни... Нося се под водата и виждам познати ми от младите години картини. Не дишам. Не чувствам нужда да дишам и това, макар да ме озадачава, е така прекрасно!

Викам в мислите си мъртвия приятел и той тугакси идва, какъвто го помня. Заедно плуваме в кристалната синева. Не си говорим – разбираме се без думи – той е добър, много по-добър от преди... Сякаш е друг... Пречистен...

Така в сладко блаженство минават дните. Рея се в простора и понякога виждам тялото ми да лежи проснато върху заседналия между камъните сал – вече не така бяло, както отначало, а почерняло и съсухрено като чироз. Все по-рядко се завръщам в него. По-приятно ми е да летя нетленен на воля, макар да не мога да сторя нищо. Защото нямам нито ръце, нито крака, нито уста. Нищо! Само една гола душа.

Помня всичките си животи. Те са като минали изпити – тежки, но преминали и споменът за тях не боли. Дори за последния.

Понякога пожелавам да видя за миг сина си и тутакси се озовавам при него. Възмъжал е, но е някак тъжен. Спомня си за мен и се заглежда в спомена: “Защо така стана, татко?” Какво да му кажа? Че животът е тежък? Защо да го плаша – той е пред него...

Щастлив съм. Едно само ми тежи: не успях да направя нещо, с което хората да ме запомнят.

* * *

После дойдоха неколцина, водени от стареца с пушката. Намериха сала. Аз се реех над тях и слушах какво си говорят.

- Отдавна е умрял – рече един.

- Преди седмица го видях да се спуска по реката – отвърна старецът.

Учуди ме това, че говорят на български. Обзе ме подозрение и се издигнах високо, много високо, за да обгърна простора под себе си.

Видях меките хълмове на Странджа, познатите очертания на Маслен нос и устието на Ропотамо...

Дали толкова дълго се бях лутал по моретата, за да доплавам чак дотук, или просто съм объркал Ориноко с Ропотамо?

Бургас

01.04.1984 г.

От стр. 30 до 34 – допълнено на 10.08.2005 г.